

2021.

gada un darba
pārskats

Saturs

FKTK priekšsēdētājas ievadvārdi	4
1. Vīzija, misija, vērtības	6
2. Konsekventa un profesionāla finanšu sektora uzraudzība	7
2.1. Licencēšanas aktualitātes 2021. gadā	7
2.2. Prudenciālā un darbības atbilstības uzraudzība	9
2.2.1. Kredītiestāžu sektora prudenciālā uzraudzība	9
2.2.2. Apdrošināšanas sektora uzraudzība	14
2.2.3. Ieguldījumu fondu un alternatīvo ieguldījumu fondu, to pārvaldnieku, valsts fondēto pensiju shēmas un privāto pensiju fondu uzraudzība	16
2.2.4. Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzība	19
2.2.5. Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju uzraudzība	21
2.2.6. Finanšu instrumentu tirgus uzraudzība	22
2.3. NILLTPF riska uzraudzība	25
2.4. Regulējošo prasību ietvara izmaiņas un makroprudenciālo instrumentu piemērošana	27
3. Inovatīviem un drošiem finanšu pakalpojumiem labvēlīga uzņēmējdarbības vide	32
4. Efektīvs finanšu sektora krīžu vadības un banku neregulējuma mehānisms	35
4.1. Neregulējuma mehānisma un aizsardzības sistēmu izmaiņas	35
4.2. Krīžu pārvaldības pilnveide	36
4.3. Garantiju sistēma	36
5. Profesionāla un atbildīga organizācija ar efektīvu korporatīvo pārvaldību un procesiem	38
5.1. Ilgtspējas stratēģijas ieviešana	38
5.2. Objektīva, savlaicīga un skaidri saprotama komunikācija	39
5.3. Starptautiskā sadarbība	41
5.4. Profesionāls, atbildīgs un uz attīstību vērsts personāls	42
5.5. Risku pārvaldība	44
5.6. Saņemtie trauksmes cēlēju ziņojumi	44
5.7. Iekšējais audits	45
5.8. FKTK darbības finansiālais nodrošinājums	45
6. Galvenie uzdevumi 2022. gadam	49

Gada pārskatā lietotie saīsinājumi

AAF – Apdrošināto aizsardzības fonds

BSCEE – Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu banku uzraugu grupa

C-SNI – cita sistēmiski nozīmīga iestāde

DSTI – parāda apkalpošanas izdevumu attiecība pret ienākumiem

DTI – parāda attiecība pret gada ienākumiem

EAAPI – Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde

EBI – Eiropas Banku iestāde

ECB – Eiropas Centrālā banka

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

EFDI – Eiropas Noguldījumu apdrošinātāju forums

EK – Eiropas Komisija

ENI – elektroniskās naudas iestāde

ES – Eiropas Savienība

ESAP – Eiropas vienotais piekļuves punkts

ESRK – Eiropas Sistēmisko risku kolēģija

EVTI – Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde

FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija

GA – garantētā atlīdzība

IKP – iekšzemes kopprodukts

INK – ienākumus nenesošs kredīts

IOSCO – Starptautiskā Vērtspapīru komisiju organizācija

LTV – kredīta attiecība pret nodrošinājumu

KKS – kooperatīvā krājaizdevu sabiedrība

KTS – Kapitāla tirgu savienība

MI – maksājumu iestāde

NGF – Noguldījumu garantiju fonds

NILLTPF – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšana

NILLTPFN – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana

NNF – Nacionālais noregulējuma fonds

NVS – Neatkarīgo Valstu Sadraudzība

OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

PKR – pretcikliskā kapitāla rezerve

SVF – Starptautiskais Valūtas fonds

UPNP – uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas process

VNF – Vienotais noregulējuma fonds

VNM – Vienotais noregulējuma mehānisms

VNV – Vienotā noregulējuma valde

VUM – Vienotais uzraudzības mehānisms

FKTK priekšsēdētājas ievadvārdi

Santa Purgaile
FKTK priekšsēdētāja

2021. gads FKTK bija aktīvs, iezīmējot attīstības vektoru visos darbības segmentos. 2020. gada nogalē pārmaiņu projekta rezultātā sākām strādāt atbilstoši jaunajai organizatoriskajai struktūrai, kurā katram FKTK padomes loceklim ir noteiktas atbildības jomas un padotības struktūrvienības. Jaunajā struktūrā visiem finanšu un kapitāla tirgus segmentiem tiek veltīta vienlīdzīga uzmanība, un darbu sākuši jauni segmentu uzraudzības vadītāji. Kopīgā darbā esam pārskatījuši līdzšinējos FKTK procesus, vairāk uzmanības veltot efektīvākam darbam un uzlabojot departamentu horizontālo sadarbību. Lielu uzmanību pārskata gadā pievēršām kvalitatīvāku lēmumu sagatavošanai un ātrākai to pieņemšanai. Minētās pārmaiņas ir veicinājušas FKTK darba stila maiņu – tas kļuvis atvērtāks un vairāk fokusēts uz proaktīvu rīcību un finanšu un kapitāla tirgus segmentu attīstības jautājumiem. Šīs pārmaiņas pamanījuši un atzinīgi novērtējuši arī tirgus dalībnieki un sadarbības partneri.

Sektors, kurā visstraujāk jūtam uzņemta attīstības kursa rezultātus, ir Latvijas kapitāla tirgus. Līdztekus diviem Latvijas kapitāla tirgus forumiem, kas norisinājās 2021. un 2022. gada sākumā, īstenojam 10 soļu programmu Latvijas kapitāla tirgus attīstībai un ar gandarījumu vērojam pozitīvu dinamiku – jaunu emitentu ienākšanu tirgū. 2021. gadā īpašu uzmanību pievēršām labai korporatīvajai pārvaldībai, organizējot diskusiju ciklu un iedibinot Latvijas Korporatīvās pārvaldības balvu.

2021. gadā turpinājām vērtēt Covid-19 pandēmijas izplatības un ar to saistīto ierobežojumu ietekmi. Pēc būtiska krituma 2020. gadā pērn banku sektorā bija vērojama strauja pelnītspējas uzlabošanās. Ierobežoto patēriņa iespēju un piesardzības ietekmē turpinājās noguldījumu pieaugums. Savukārt aktīvu kvalitātes rādītāji liecina, ka ietekme kopumā ir bijusi mazāka, nekā sākumā tika prognozēts. Vienlaikus nenoteiktība saglabājas augsta un līdz ar citiem faktoriem slāpē jau tā ilgstoši vājo iekšzemes uzņēmumu kredītēšanu.

Covid-19 situācija skaidri iezīmēja nepieciešamību nodrošināt krietni augstāku digitalizācijas līmeni, kas ir vajadzīgs dažādu attālināto risinājumu paplašināšanā – kā finanšu pakalpojumu jomā, tā arī uzraudzības ikdienas darbā. Pie šā jautājuma arī tika strādāts, un progress ir patiešām liels, turklāt sāktās pārmaiņas turpināsies arī nākotnē.

FKTK pēdējos gados ir veikusi un turpina aktīvu darbu finanšu noziegumu novēršanas jomā, nodrošinot efektīvus pasākumus, lai Latvijas finanšu iestādes netiktu izmantotas naudas atmazgāšanai un citu neatļautu darbību finansēšanai. FKTK ir būtiski pilnveidojusi uzraudzības pieeju, lai sasniegtu augstu finanšu sektora uzraudzības efektivitāti un standartus. Līdz šim lielākais klupšanas akmens finanšu iestādēm ir bijušas neatbilstošas iekšējās kontroles sistēmas, tāpēc to pilnveide ir gan FKTK, gan pašu tirgus dalībnieku uzmanības centrā.

FKTK ir izstrādājusi jaunu pieeju pārbaudēm, kura mazina administratīvo slogu finanšu iestādēm un to sadarbībai ar klientiem, samēro pārbaudes ar katras finanšu iestādes riska līmeni, kā arī nodrošina ātrāku rezultātu sasniegšanu. Jaunā pieeja paredz veikt visaptverošu finanšu iestāžu iekšējās kontroles sistēmu pietiekamības un efektivitātes izvērtējumu.

Kopumā Latvijas finanšu sektorā ir ievērojami samazināties riska līmenis būtiskākajos segmentos – kredītiestādēs un maksājumu iestādēs. Bankas ir veikušas nozīmīgus pasākumus iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošanai. To apliecina arī FKTK pārbaužu rezultāti.

“

2022. gada sākums un Krievijas agresijas izraisītais karš Ukrainā finanšu sektoram iezīmējis jaunu apjomīgu darbības lauku – sankciju izpildes nodrošināšanu. Iepriekšējās iestrādes NILLTPF un sankciju riska pārvaldībā bija labs pamats, lai Latvijas finanšu sektors būtu sagatavots jaunajiem izaicinājumiem. Komunikācijā ar Baltijas un Ziemeļvalstu uzraugiem, kā arī citām ES uzraudzības iestādēm redzams, ka bieži esam soli priekšā un mums jautā padomu.

FKTK dienaskārtībā arvien aktīvāk nonāk ilgtspējas jautājumi, tāpēc līdz ar dalību regulējuma izstrādē FKTK ir izstrādājusi un ieviesusi arī savu ilgtspējas stratēģiju. Vienlaikus dialogos ar tirgus dalībniekiem esam aicinājuši arī finanšu nozari aktīvāk pievērsties ilgtspējas jautājumu iekļaušanai darbības stratēģijās un ikdienas procesos.

Būtiska uzmanība FKTK darbā 2021. gadā tika pievērsta Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības veicināšanai. Sadarbībā ar partneriem no valsts, privātā un nevalstisko organizāciju sektora tika izstrādāta Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģija 2021.–2027. gadam un parakstīts sadarbības memorands ar 20 institūcijām, apņēmoties ieviest stratēģijā plānoto. Tika izstrādāts un ieviests finanšu pratības zīmols “Naudasprasme”, lai palīdzētu iedzīvotājiem labāk atpazīt uzticamu saturu finanšu pratības jomā. Sākot ar 2022. gada 1. janvāri, finanšu pratības funkcija ir nodota Latvijas Bankai, sperot pirmo praktisko soli FKTK integrācijai Latvijas Bankā.

Jau 2021. gadā līdz ar jaunā Latvijas Bankas likuma pieņemšanu sākās intensīvs darbs pie integrācijas dažādos abu institūciju pārvaldes līmeņos. Ir skaidrs plāns un precīzi apzināti uzdevumi un termiņi, kādos tie jāpaveic. Darba ir daudz, un uzdevumi ir sarežģīti, bet ticu, ka spēsim tos labi paveikt. Vienlaikus jāuzsver, ka šis FKTK ir sarežģīts periods arī tādēļ, ka integrācijas procesa nodrošināšana ir papildu darbs līdztekus pamata funkciju veikšanai.

Papildus integrācijai Latvijas Bankā 2022. gadā esam izvirzījuši vēl piecas darbības prioritātes, pie kurām norit aktīvs vadības un ekspertu darbs, pilnvērtīgi nodrošinot visus uzraudzības procesus un īstenojot darba plānu atbilstoši izvirzītajām prioritātēm.

”

Vīzija, misija, vērtības

1.

FKTK misija ir rūpēties par sabiedrības interesēm:

- ▶ regulējot un pārbaudot finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbību;
- ▶ veicinot ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību, t.sk. finanšu pratību, un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

FKTK vīzija ir būt tādām finanšu sektora uzraugam un noregulētājam, kurš savas pilnvaras izmanto konsekventi, samērīgi, skaidri un saprotami.

FKTK vērtības

Atbildība

Mēs esam atbildīgi par savu rīcību un lēmumiem. Mūsu pieņemtie lēmumi ir pārdomāti un saskaņā ar sabiedrības interesēm. Uz mums var paļauties.

Profesionalitāte

Mēs esam eksperti savā nozarē, kas nepārtraukti pilnveido profesionālās zināšanas un prasmes, demonstrē iniciatīvu, izlēmību un uz rezultātu orientētu rīcību.

Attīstība

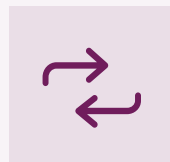
Mēs esam atvērti jaunām idejām un tehnoloģijām. Mēs savlaicīgi un precīzi reaģējam uz jauno tehnoloģiju ienākšanu finanšu nozarē un veicinām finanšu nozares attīstību, kā arī attīstāmies paši kā organizācija, kļūstot efektīvāki, ieviešot inovatīvu pārvaldību un uz modernām tehnoloģijām balstītus procesus.

Konsekventa un profesionāla finanšu sektora uzraudzība

2.

2.1. Licencēšanas aktualitātes 2021. gadā

Pārskata gadā bija vērojamas nelielas pārmaiņas finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku sastāvā.

Atsevišķos sektoros samazinājās tirgus dalībnieku skaits, lielākoties atbilstoši pašu vēlmei savu darbību pārtraukt.

2021. gadā notikušas pārmaiņas šādos tirgus dalībnieku segmentos.

Bankas

2021. gada 19. oktobrī FKTK pieņēma lēmumu atļaut Rigensis Bank AS veikt reorganizāciju, pārreģistrējot to par komercsabiedrību, kuras darbība nav saistīta ar kredītiestādes darbību. Līdz ar pieņemto lēmumu par reorganizācijas atļauju Rigensis Bank AS licence kredītiestādes darbībai zaudēja spēku.

ES dalībvalstu banku filiāles

2021. gadā tika saņemti pieteikumi no divām ES dalībvalstu uzraudzības institūcijām par to uzraudzībā esošu kredītiestāžu filiāļu atvēršanu Latvijā. 2021. gada 1. septembrī darbību sāka TF Bank AB Latvijas filiāle

(Zviedrija). Latvijā ir reģistrēta, bet savu darbību vēl nav uzsākusi PayEx Sverige AB Latvijas filiāle (Zviedrija).

Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības

Pārmaiņas 2021. gadā notika arī KKS sektorā. Licence tika anulēta divām sabiedrībām – KS "RUCAVAS KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBA" un KKS "NĪGRAN-DE", pamatojoties uz to biedru kopsapulcē pieņemtajiem lēmumiem.

Licence tika izsniegta vienai jaunai sabiedrībai – KKS "VIDZEMES KAPITĀLS".

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības

Pamatojoties uz IPAS "PNB Asset Management" iesniegumu, 2021. gada 8. jūnijā sabiedrībai tika anulēta licence.

Ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniedzēji no EEZ

2021. gada 14. maijā tika izsniegta licence *Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU Spółka Akcyjna*.

Ieguldījumu brokeru sabiedrības

Pakalpojumu sniedzējiem, kuru komercdarbība ir saistīta ar kredītu izsniedzēju izsniegto kredītu kredītpasību tirdzniecību tīmekļa platformās, piemēram, AS Mintos Marketplace, AS TWINO Investments, SIA DN Operator, SIA "Viainvest", ir jāsaņem kredītiestādes vai ieguldījumu brokeru sabiedrības licence saskaņā ar Kredītiestāžu likuma vai Finanšu instrumentu tirgus likuma prasībām vai jāveic savas komercdarbības pielāgošana atbilstoši kopfinansējuma pakalpojuma sniegšanas veidam un būtībai. Minētie uzņēmumi 2021. gadā saņēma ieguldījumu brokeru sabiedrības darbības licenci.

Savukārt "Amenda Markets" AS IBS licence 2021. gadā tika anulēta, pamatojoties uz tās iesniegumu par komercdarbības izbeigšanu.

ES ieguldījumu brokeru sabiedrības

2021. gadā AK JENSEN NORWAY AS atvēra filiāli Latvijā, kas uzsāka ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu Latvijas Republikā, sniedzot portfeļa pārvaldības pakalpojumus.

Privātie pensiju fondi

FKTK 2021. gadā izsniedza Indexo Atklātais Pensiju Fonds AS licenci privātā pensiju fonda darbībai.

Apdrošināšanas brokeri

2021. gadā tika reģistrētas piecas jaunas apdrošināšanas brokeru sabiedrības: SIA "FIB", "Reinsons un partneri" SIA, SIA RED insurance brokers, SIA "Perks", SIA "Mindi Insurance".

Maksājumu iestādes (reģistrētas)

2021. gadā tika anulēts SIA "E LATS" ieraksts MI reģistrā. Šis pārmaiņas bija saistītas ar pašas sabiedrības vēlmi pārveidot savu darbību.

Maksājumu iestādes (licencētas)

2021. gadā SIA "SEMFOPAY" tika izsniegta MI licence, lai tā varētu turpināt attīstīt maksājumu pakalpojumu sniegšanu ne tikai vietējā tirgū, bet visās ES un EEZ valstīs, un līdz ar to tika anulēts tās ieraksts MI reģistrā.

Elektroniskās naudas iestādes (reģistrētas)

2021. gadā tika anulēta divu ENI reģistrācija – SIA "My Pay", jo tā kopš reģistrācijas ENI reģistrā savu darbību kā ENI nebija uzsākusi un tai nebija saistību pret klientiem, un SIA "Dāvanu karte", kas savu lēmumu pārtraukt elektroniskās naudas emisiju bija pieņēmusi jau 2019. gadā un tai vairs nebija saistību pret klientiem, t.sk. elektroniskās naudas turētājiem.

Elektroniskās naudas iestādes (licencētas)

2021. gadā tika licencēta viena jauna ENI – SIA Mintos Payments.

Licencēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki

Pamatojoties uz IPAS "PNB Asset Management" iesniegumu, 2021. gada 8. jūnijā tika anulēta sabiedrības licence.

Reģistrēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki

Finanšu un kapitāla tirgū saglabājas interese par iespēju sākt reģistrēta alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka darbību. 2021. gadā tika reģistrēti seši jauni alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki: SIA "AJP Capital", SIA "Capitalia Fund Management", SIA Hanseatic alternative investments AIFP, SIA Livonia Partners GP AIFP, SIA "NCH Baltics AIFP" un SIA "Realto AIFP".

2.2. Prudenciālā un darbības atbilstības uzraudzība

2.2.1. Kredītiestāžu sektora prudenciālā uzraudzība

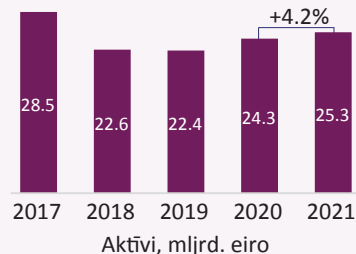
BANKU SKAITS UN KOPĒJIE AKTĪVI

12 bankas

4 ES banku filiāles

Kopējais aktīvu apmērs

25.3 mljrd. eiro

KREDĪTPORTFELIS

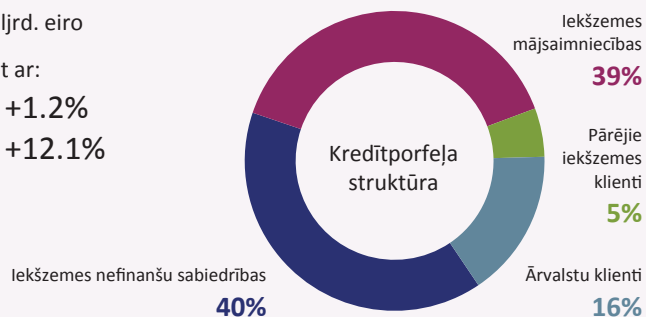
Kopējais kredītportfeļa apmērs

14.6 mljrd. eiro

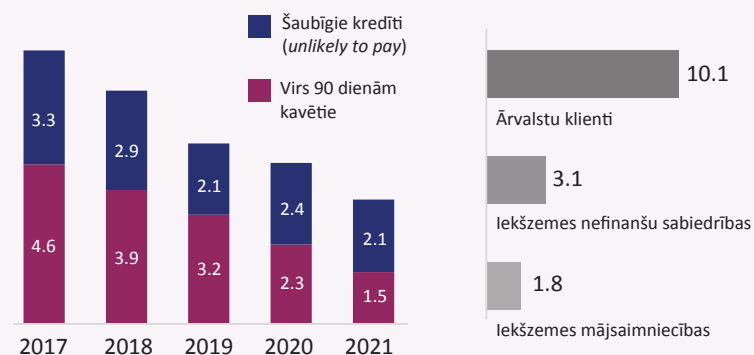
Salīdzinot ar:

09.2021. +1.2%

12.2020. +12.1%

INK īpatsvars nebanku klientu portfeli, %

REGULĒJOŠO PRASĪBU IZPILDE

Pirmā līmeņa kapitāla rādītājs

23.2% (Latvija)

15.7% (ES valstis)

Likviditātes seguma rādītājs

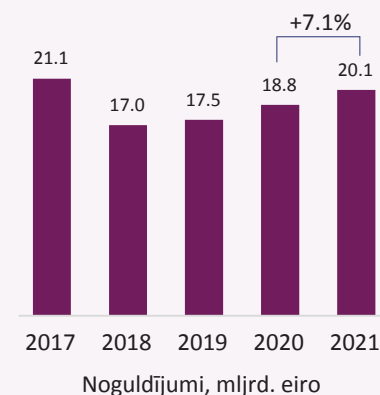
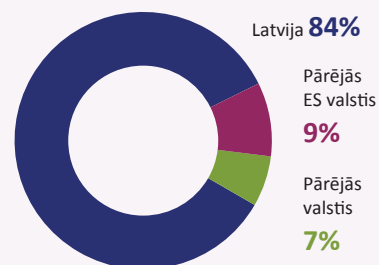
320.4% (Latvija)

174.7% (ES valstis)

NOGULDĪJUMI

Kopējais noguldījumu apmērs

20.1 mljrd. eiro

PEĻŅA UN PELNĪTSPĒJA

Banku sektora peļņa

292 milj. eiro

Kapitāla atdeves rādītājs (ROE)

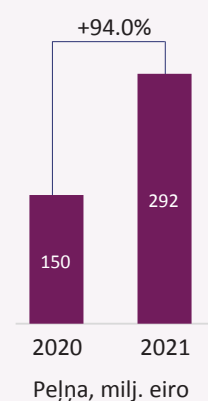
10.2% (Latvija)

7.7% (ES valstis)

Izdevumu attiecība pret ienākumiem (CIR)

61.9% (Latvija)

62.7% (ES valstis)

FKTK regulē un pārrauga Latvijas banku sektoru ciešā sadarbībā ar ECB tās izveidotā VUM ietvaros un ar Eiropas uzraudzības iestādēm atbilstoši labākajai starptautiskajai kredītiestāžu uzraudzības praksei un darbības pamatprincipiem.

Uzraudzības galvenais princips ir iespējami savlaicīgi identificēt problēmas finanšu tirgū vai individuāla tirgus dalībnieka darbībā, lai nekavējoties sniegtu uzrauga viedokli un rekomendācijas vai pieprasītu novērst vai samazināt problēmas.

FKTK 2021. gadā turpināja darbu pie kredītiestāžu uzraudzības ietvara stiprināšanas, nodrošinot visaptverošu uzraudzības procesu, kā arī sekmējot stabila un pret krīzēm noturīga kredītiestāžu sektora darbību un attīstību.

2021. gadā noteiktās kredītiestāžu uzraudzības prioritātes

2021. gadā FKTK turpināja nodrošināt visaptverošu kredītiestāžu uzraudzības procesu, īpašu uzmanību pievēršot Covid-19 pandēmijas ietekmes izvērtējumam.

Pamatojoties uz kredītiestāžu darbībai piemītošo risku un finanšu sistēmas tendenču novērtējumu, kā arī ņemot vērā ECB un EBI noteiktās prioritātes, 2021. gada sākumā FKTK noteica šādas prioritātes kredītiestāžu uzraudzībā.

Stratēģija, biznesa modelis un peļņspēja	Iekšējā pārvaldība un ilgtspēja	Kredītrisks un uzkrājumu pietiekamība
ar fokusu uz banku biznesa modeļiem, stratēģiju izpildi un darbības atjaunošanas kapacitāti	ar fokusu uz banku stresa testēšanas pieeju, ilgtspējas risku pārvaldību un NILLTPF risku pārvaldību	ar fokusu uz Covid-19 pandēmijas ietekmi un INK pārvaldību

1. attēls. FKTK kredītiestāžu uzraudzības prioritātes.

Atbilstoši izvēlētajām uzraudzības prioritātēm izstrādātais 2021. gada uzraudzības pasākumu plāns ietvēra vairākas klātienē un neklātienē aktīvās gan individuālo kredītiestāžu, gan visa sektora līmenī, t.sk. šādas aktivitātes.

Prioritātes	Aktivitātes
Stratēģija, biznesa modelis un peļņspēja	- Banku individuālo biznesa modeļu maiņas novērtējums (t.sk. peļņspēja) - Banku biznesa modeļu maiņas novērtējums tirgū horizontāli - Dialogi ar bankām par stratēģiju izpildi (t.sk. Covid-19 kontekstā) - Darbības atjaunošanas plānu horizontālā analīze - Banku stratēģiju izvērtējums
Iekšējā pārvaldība un ilgtspēja	- UPNP pēcpārbaudes aktivitātes - Fokuss uz Covid-19 risku un INK pārvaldību - Fokuss uz atbilstības un NILLTPF risku pārvaldību - Stresa testu programmu horizontāls novērtējums - Ilgspējas riski – sākotnējais stāvokļa novērtējums
Kredītrisks un uzkrājumu pietiekamība	- INK stratēģiju izpilde (bankām ar augstu INK rādītāju) - Kredītriska klātienē pārbaudes - Kredītriska padziļinātā neklātienē horizontālā pārbaude - Regulārie Covid-19 dialogi ar bankām - Kredītriska stresa testu horizontālā pārbaude

2. attēls. FKTK 2021. gada kredītiestāžu uzraudzības pasākumu plāns.

Stratēģijas, biznesa modeļa un pelnītspējas jomā padziļināti tika vērtēti banku progress biznesa modeļu transformācijas procesā. Īpaša uzmanība tika pievērsta arī banku dzīvotspējai, ilgtspējai un pelnītspējai, t.sk. Covid-19 pandēmijas ietekmē. FKTK turpināja aktīvus dialogus ar bankām, nodrošinot regulāru abpusējo komunikāciju un sekmējot uzraudzības procesa caurskatāmību un efektivitāti.

Iekšējās pārvaldības un risku vadības funkciju stiprināšanas jomā tika turpināts darbs, vērtējot NILLTPF risku pārvaldības procesu un tā pilnveidi bankās. Tajā pašā laikā tika aktualizēta pilnīgi jauna risku pārvaldības joma, kas skar ilgtspējas riskus. Izprotot ilgtspējas risku nozīmīgumu un aktualitāti gan īstermiņā, gan ilgtermiņā, FKTK sāka darbu pie šo risku pārvaldības ietvara integrācijas uzraudzības procesos.

Kreditriskā vērtēšanas ietvaros lielākā uzmanība tika veltīta Covid-19 pandēmijas ietekmes uz aktīvu kvalitāti izvērtējumam, kā arī kreditriskā pārvaldības kvalitātei bankās. Šis izvērtējums iekļāva gan standarta aktivitātes UPNP ietvaros, gan horizontālās pārbaudes un dialogus ar tirgus dalībniekiem.

Covid-19 pandēmijas ietekme

Latvijas līdzšinējā pieeja regulējošo prasību piemērošanai bankām ir nodrošinājusi atbilstošas kapitāla un likviditātes rezerves, kas stresa un krīzes apstākļos kalpoja kā drošības spilvens. Vienlaikus arī pašas bankas ir parūpējušās par spēju nepieciešamības gadījumā absorbēt potenciālos negatīvos efektus, 2021. gadā neizmaksājot dividendes un atstājot peļņu savā rīcībā.

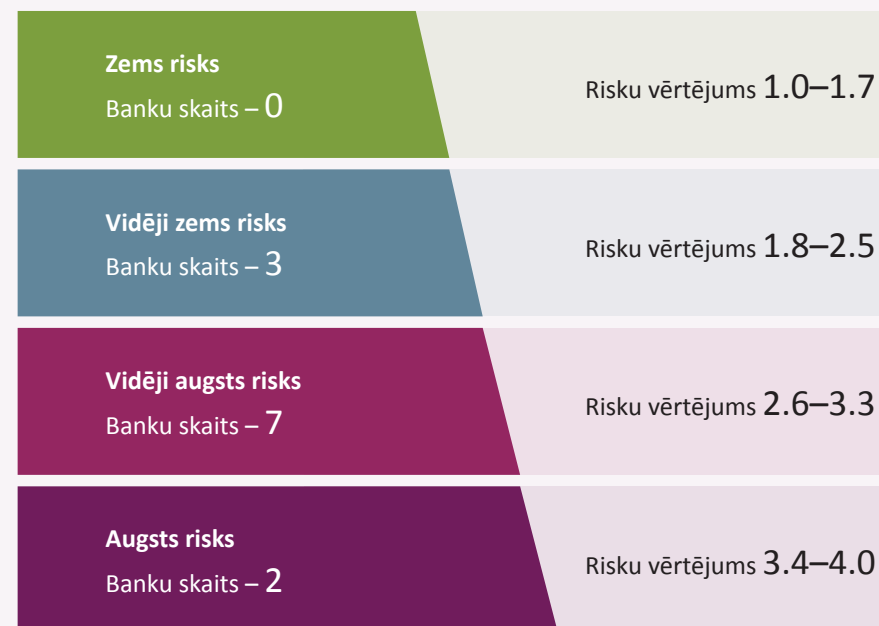
FKTK ir nodrošinājusi individuālu un elastīgu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzības pieeju, lai sekmētu to, ka bankas spēj turpināt pildīt savu lomu, finansējot reālo ekonomiku, un lai pēc iespējas mazinātu Covid-19 pandēmijas radīto seku negatīvo ietekmi.

Kopā ar valdības koordinētu rīcību Covid-19 pandēmijas negatīvo seku mazināšanai tas nodrošināja kredītiestāžu sektora noturību pret pandēmijas izraisītajiem šokiem. Kredītiestāžu sektors kopumā saglabāja pelnītspēju ar augšupejošu dinamiku salīdzinājumā ar 2020. gadu, un par spīti nelabvēlīgajiem ekonomiskajiem apstākļiem būtiskas pārmaiņas aktīvu kvalitātē nebija vērojamas.

Uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas process

Viens no galvenajiem uzraudzības principiem nemainīgi ir uz risku izvērtējumu balstīta uzraudzība. Ievērojot šo principu, FKTK, izmantojot informāciju, kas atspoguļota banku iesniegtajos pārskatos, un citu tai pieejamo informāciju, pastāvīgi UPNP ietvaros vērtē banku darbības rezultātus, risku līmeni un to pārvaldīšanas kvalitāti, kā arī, pamatojoties uz šo risku monitoringa rezultātiem, plāno nepieciešamos uzraudzības pasākumus, t.sk. klātienes pārbaudes. UPNP rezultāti tiek ņemti vērā, nosakot pašu kapitāla prasības banku darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai un īpašas likviditātes prasības nodrošināšanai.

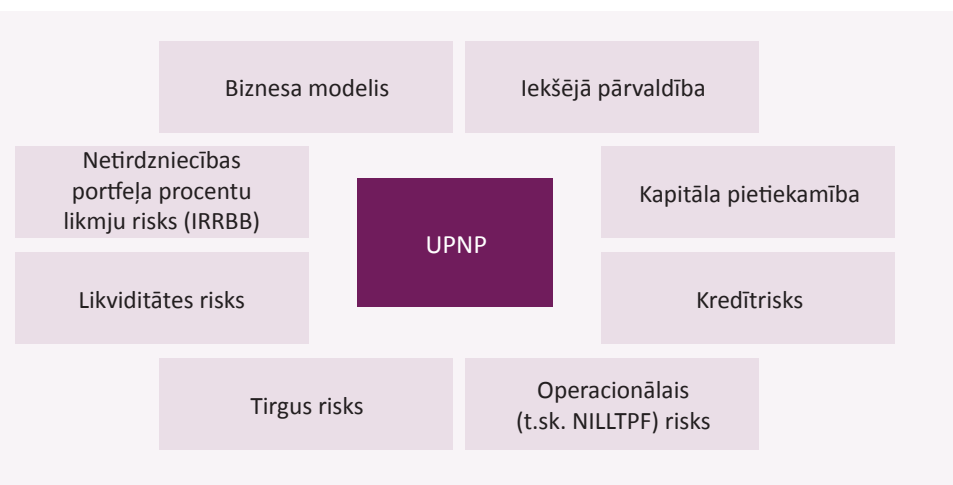
Riska vērtējums UPNP ietvaros tiek noteikts skalā no “1” līdz “4”, un 2021. gadā bankām Latvijā tika piešķirti šādi risku vērtējumi (t.sk. bankām, kuras ir tiešā ECB uzraudzībā):

3. attēls. Risku vērtējums UPNP ietvaros.

2021. gadā FKTK turpināja īstenot UPNP atbilstoši EBI izstrādātajām UPNP vadlīnijām, kā arī ECB pamatnostādnēm attiecībā uz banku UPNP ar uzraudzības dialoga par UPNP rezultātiem palīdzību. Risku novērtējums UPNP ietvaros tiek veikts, balstoties uz risku līmeni raksturojošo kvantitatīvo rādītāju un to robežvērtību analīzi atbilstoši ECB metodoloģijai, uz tās risku pārvaldības informācijas analīzi, kas izriet no klātienes pārbaudēm, tematiskajām un horizontālajām pārbaudēm, kā arī uz FKTK rīcībā esošo informāciju par regulējošo prasību ievērošanu kredītiestādēs, konstatētajiem iekšējās kontroles sistēmas trūkumiem, kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu kvalitāti un darbības atjaunošanas plānu vērtējumu.

FKTK uzmanības centrā arī 2021. gadā bija Covid-19 pandēmijas ietekmes novērtēšana katrā no UPNP elementiem, kā arī 2020. gada UPNP procesā izvirzīto kvalitatīvo rekomendāciju ieviešanas progress novērtējums. FKTK arī 2021. gadā ir izstrādājusi virkni kvalitatīvo prasību un rekomendāciju, tādējādi turpinot atbalstīt banku iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanu un pret satricinājumiem noturīgas darbības stiprināšanu, galvenokārt pievēršot uzmanību **iekšējai pārvaldībai, kredītriska pārvaldībai, kapitāla pietiekamības plānošanai un operacionālā riska, t.sk. NILLTPF riska, pārvaldībai.**

4. attēls. UPNP elementi.

2022. gadā UPNP uzmanības centrā saglabājas banku biznesa modeļu dzīvotspēja un ilgtspēja, kā arī spēja absorbēt negatīvo ekonomisko tendenču ietekmi uz banku peļņit-spēju un kapitāla pietiekamību.

Galvenie vērtēšanas virzieni ir banku pārmaiņu vadības efektivitāte, akcionāru loma, pārvaldības modelis, riska apetīte, finanšu prognožu pārbaudes, ienākumu un izdevumu struktūra. FKTK pievērš uzmanību arī pakalpojumu izvērtēšanai, procentu un tarifu politikas pārmaiņām, klientu piesaistes dinamikai, sadarbības partneru stabilitātei, izplatīšanas kanālu pieejamībai, inovatīvo risinājumu integrēšanai kredītiestāžu darbībā.

Mazāk nozīmīgās kredītiestādes ir panākušas uzlabojumus biznesa modeļu transformācijā un pārorientējas uz jaunām tirgus nišām ar ilgtspējīgākām attīstības perspektīvām, tādējādi panākot lielāku noturību pret potenciālajiem ģeopolitisko risku negatīvajiem efektiem. Viens no biznesa modeļu optimizācijas veidiem ir konsolidācija. 2021. gads iezīmējās ar divu kredītiestāžu apvienošanos grupā – procesu, kas tiks pabeigts 2022. gadā. Viena kredītiestāde ir pametusi sektoru, veicot reorganizāciju.

Vienotais uzraudzības mehānisms

2021. gada 4. novembrī apritēja septiņi gadi, kopš tika izveidots ECB VUM – Eiropas banku uzraudzības sistēma. Kopā ar ECB VUM darbojas eiro zonas valstu nacionālās kompetentās iestādes (Eirosistēmas centrālās bankas un valstu uzraudzības iestādes). Arī FKTK ir daļa no VUM, kuram ir trīs galvenie darbības mērķi.

5. attēls. ECB VUM mērķi.

2021. gada nogalē ECB tiešajā uzraudzībā bija 115 nozīmīgās bankas, savukārt nacionālo kompetento iestāžu tiešajā uzraudzībā bija 2 192 mazāk nozīmīgās bankas.

Trīs Latvijas bankas – “Swedbank” AS, AS “SEB banka” un AS “Citadele banka” – 2021. gadā bija tiešajā ECB uzraudzībā. Šo banku uzraudzība tiek īstenota, ECB un FKTK darbiniekiem līdzdarbojoties kopējās uzraudzības komandās, kas ir nozīmīgo banku ikdienas uzraudzības ietvara pamats.

2021. gadā FKTK turpināja uzraudzīt mazāk nozīmīgās bankas un sadarbībā gan ar ECB, gan citām nacionālajām kompetentajām iestādēm sekmēja vienotu pamatnostādņu un vadlīniju pilnveidi šo banku vēl efektīvākai un kvalitatīvākai uzraudzībai.

FKTK eksperti arī 2021. gadā pastāvīgi piedalījās ECB izveidotajās komitejās un darba grupās, sniedzot savu ieguldījumu ECB vienotās uzraudzības metodoloģijas izstrādē un pilnveidošanā, kā arī tālākā normatīvā regulējuma saskaņošanā Eiropas Banku savienības ietvaros. Tāpat ECB VUM kopā ar citiem uzraugiem Eiropā turpināja nodrošināt individuālus uzraudzības procesus un aktivitātes, kas adaptētas Covid-19 pandēmijas situācijai, nodrošinot, ka uzraudzības darbs ir pienācīgi koncentrēts uz banku spēju pārvarēt Covid-19 pandēmijas izraisīto negatīvo ietekmi.

Līdzdarbošanās ECB VUM lēmumu pieņemšanā

FKTK padomes nominētajam padomes loceklim piedaloties ECB Uzraudzības valdē, FKTK līdzdarbojās arī VUM lēmumu pieņemšanas procesā, pieņemot lēmumus gan par visām VUM tiešā uzraudzībā esošajām nozīmīgajām bankām, gan arī par metodoloģiskiem jautājumiem, kas nosaka banku uzraudzības procesa īstenošanas kārtību eiro zonā kopumā.

2021. gadā ECB VUM pieņēma 2 362 ar uzraudzību saistītus lēmumus. Līdzīgi kā citus gadus aptuveni puse no šiem lēmumiem tika apstiprināti ECB Uzraudzības valdes sēdēs, bet otra puse – rakstveida procedūru ietvaros.

Lielākā daļa no minētajiem lēmumiem bija saistīti ar banku amatpersonu piemērotības un atbilstības novērtēšanu (55%), iekšējiem modeļiem (13%), nacionālo regulējumu (*national powers decisions*) (12%), pašu kapitālu (11%), ziņojumiem (5%) un būtiskas līdzdalības procedūrām (4%).

6. attēls. ECB VUM 2021. gadā pieņemto lēmumu struktūra.

Kopumā 2021. gadā notika 17 ECB Uzraudzības valdes sēdes, un tās visas, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas situāciju, tika organizētas attālinātā formātā. FKTK eksperti izvērtēja un sniedza savu redzējumu gan par Uzraudzības valdes sēdēs, gan par rakstveida procedūrās izskatāmajiem jautājumiem.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību uzraudzības pasākumi

KKS uzraudzība 2021. gadā tika veikta, gan izmantojot to darbības rezultātu monitoringu, kas balstīts uz finanšu pārskatu analīzi, un īpaši pievēršot uzmanību KKS izveidoto uzkrājumu nedrošiem parādiem pietiekamībai šādu zaudējumu segšanai, gan veicot klātienēs pārbaudes. Pārskata gadā FKTK eksperti veica četras klātienēs pārbaudes, kuru mērķis bija novērtēt KKS finansiālo stāvokli, vadības darbu, aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

2021. gadā FKTK piedalījās atklātā diskusijā – forumā “Kur ņemt naudu Latvijas reģionu uzņēmējiem: par un pret kooperatīvām krājaizdevu sabiedrībām un citiem alternatīviem finansētājiem” –, kurā tika apspriesta finansējuma pieejamība reģionos. **FKTK aicināja Latvijas Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību savienību (apvieno 26 KKS) uz diskusiju par šo tēmu un vienlaikus aicināja arī savstarpējā sadarbībā ar Krājaizdevu Apvienību (apvieno septiņas KKS) panākt vienotu redzējumu KKS normatīvās bāzes uzlabošanā.**

Īstenojot KKS darbības uzraudzību, 2021. gadā pēc pašu sabiedrību lēmuma tika anulētas divu sabiedrību licences. FKTK 2021. gadā vienai sabiedrībai izsniedza licenci KKS darbībai.

2.2.2. Apdrošināšanas sektora uzraudzība

Latvijā 2021. gada beigās darbojās sešas apdrošināšanas sabiedrības – divas dzīvības apdrošināšanas sabiedrības un četras nedzīvības apdrošināšanas sabiedrības –, kā arī 11 dalībvalstu apdrošinātāju filiāles. Latvijas apdrošināšanas starpnieku reģistrā bija iekļauti 79 apdrošināšanas brokeri – par pieciem apdrošināšanas brokeriem vairāk nekā gadu iepriekš.

Vērtējot 2021. gada rezultātus, redzams, ka apdrošināšanas nozare Latvijā ir atguvusies no Covid-19 pandēmijas radītās ietekmes un parakstītās prēmijas jau par 5% pārsniedz līmeni, kāds bija pirms pandēmijas 2019. gadā. Apdrošinātāji 2021. gadā prēmijās Latvijā kopā parakstīja 587 milj. eiro (par 6.6% vairāk nekā iepriekšējā gadā). Apdrošināšanas prēmiju pieaugums bija vērojams lielākajā daļā nedzīvības apdrošināšanas veidu, prēmiju apmēram salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinoties par 6.1%, kā arī dzīvības apdrošināšanā, kur parakstīto prēmiju apmērs pieauga par 7.8%. Par apdrošināšanas nozares izaugsmi globālā kontekstā liecina Latvijā reģistrēto apdrošinātāju parakstīto prēmiju di-

namika, t.sk. ārvalstīs. Kopējās prēmijas 2021. gadā sasniedza 849 milj. eiro (par 4.8% vairāk nekā 2020. gadā).

Vienlaikus ekonomiskās aktivitātes pieauguma un samērā augstā inflācijas līmeņa ietekmē arī izmaksāto atlīdzību apmērs Latvijā 2021. gadā pieauga par 3.3%, sasniedzot 354 milj. eiro. Savukārt visā savā darbības teritorijā (Latvijā un ārvalstīs) apdrošinātāji izmaksāja 541 milj. eiro (par 6.5% vairāk nekā iepriekšējā gadā).

Apdrošināšanas sabiedrību darbības finansiālais rezultāts 2021. gadā bija pozitīvs, visām sešām apdrošināšanas sabiedrībām kopā gadu noslēdzot ar 36.2 milj. eiro peļņu. Arī Latvijā reģistrēto apdrošināšanas sabiedrību maksātspējas kapitāla prasības izpildes rādītājs saglabājās stabili virs prasību minimuma un 2021. gada beigās sasniedza 177.2% (zemākā pieļaujamā rādītāja robeža ir 100%) – par 3.7 procentpunktiem vairāk nekā 2020. gada beigās.

Apdrošināšanas tirgus dalībniekiem Covid-19 pandēmijas ietekmē pārveidojot savu darbību atbilstoši attālinātas pakalpojumu sniegšanas principam un aizvien vairāk izmantojot digitālos saziņas rīkus, ir pieaugusi kiberriska nozīme, kas pašlaik ir viens no svarīgākajiem uzraudzības iestāžu uzmanības aspektiem arī Eiropas līmenī. FKTK 2021. gadā konsekvēti veica uzraudzības pasākumus, pārbaudot apdrošinātāju un apdrošināšanas brokeru iesniegto pārskatu un citu dokumentu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

2021. gadā tika veiktas trīs klātienes pārbaudes: divu apdrošināšanas sabiedrību vispārējās pārbaudes, kurās tika vērtēti organizatoriskie procesi, iekšējā informācijas apmaiņa, pārvaldības sistēma, tehnisko rezervju veidošana, kapitāla prasību izpilde, ieguldījumu darbība, pašu kapitāla atbilstība, stresa testu veikšana un spēja turpināt darbību, kā arī gadskārtējā biedrības “Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” administrētā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtības ievērošanas pārbaude.

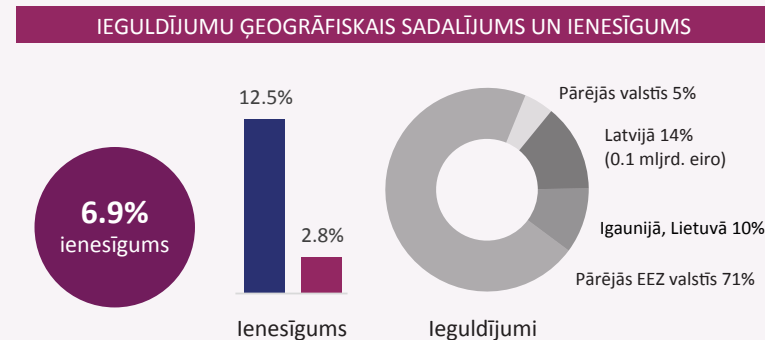
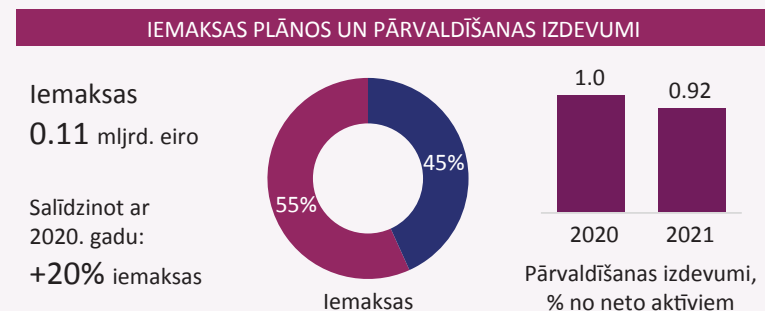
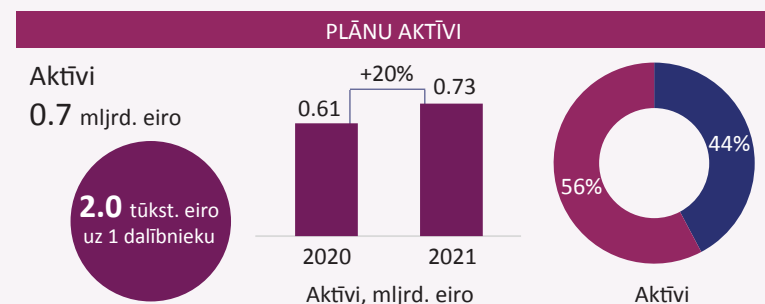
Tāpat tika veikti vairāki tematiskie neklātienes uzraudzības pasākumi, t.sk. apdrošinātāju neklātienes pārbaude par apdrošinātāju praksi apdrošināšanas produktu pārvaldībā un

pārraudzībā, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas radītos apstākļus, kā arī neklātienes pārbaude par Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas izplatīšanas likuma 24. pantā noteikto prasību nodrošināšanu un praktisku piemērošanu apdrošinātājiem un apdrošināšanas brokeriem. Pārbaudes ietvaros iegūtās informācijas novērtējums liecina, ka apdrošinātāji un apdrošināšanas brokeri kopumā izpilda Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas izplatīšanas likuma 24. pantā noteiktās prasības. FKTK organizēja tikšanos ar tirgus dalībniekiem, lai kopīgā diskusijā pārrunātu veiktās pārbaudes rezultātus, sniegtu informāciju par labo praksi apdrošināšanas izplatīšanas procesā, kā arī apspriestu ar prasību izpildi saistītos jautājumus un neskaidrības.

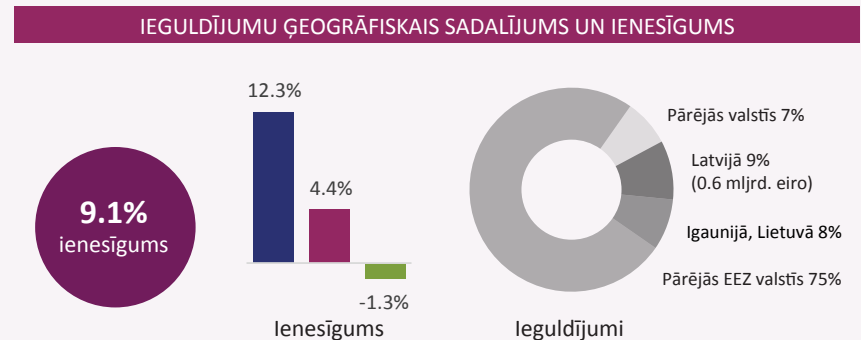
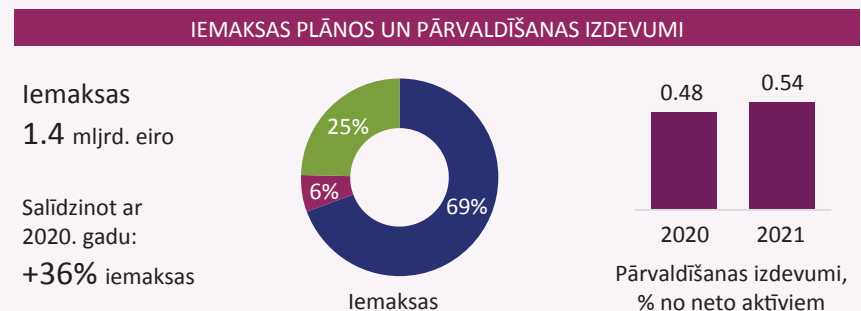
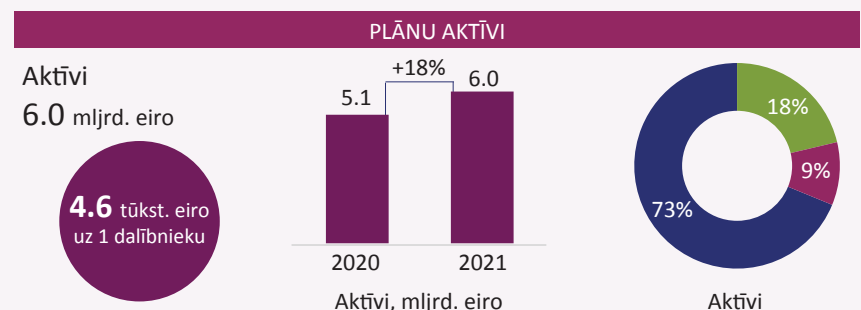
Uzturot dialogu ar apdrošināšanas sektoru, FKTK turpināja gadskārtējo tikšanos tradīciju, organizējot stratēģiskās tikšanās ar apdrošināšanas sabiedrību vadību, lai pārrunātu FKTK stratēģiskās prioritātes, plānotos uzraudzības pasākumus un ilgtspējas jautājumus, kā arī iepazīstinātu apdrošināšanas sabiedrības ar FKTK veiktā riska novērtējuma rezultātiem. FKTK iesaistījās arī vairākās Latvijas Apdrošinātāju asociācijas ierosinātajās aktivitātēs saistībā ar apdrošināšanas nozarē aktuālajiem jautājumiem.

2.2.3. Ieguldījumu fondu un alternatīvo ieguldījumu fondu, to pārvaldnieku, valsts fondēto pensiju shēmas un privāto pensiju fondu uzraudzība

Privātie pensiju fondi

Valsts fondēto pensiju shēma

Ieguldījumu fondi

FONDU UN FONDU PĀRVALDNIĒKU SKAITS

10 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības

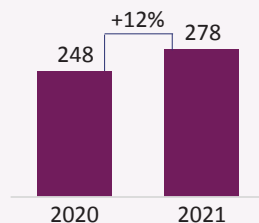
22 ieguldījumu fondi

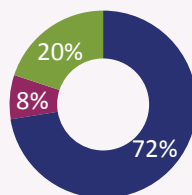
FONDU AKTĪVI

Aktīvi

278 milj. eiro

Aktīvi, milj. eiro

Aktīvi

FONDU IEGULDĪJUMI, TO STRUKTŪRA UN IENESĪGUMS

Ieguldījumi

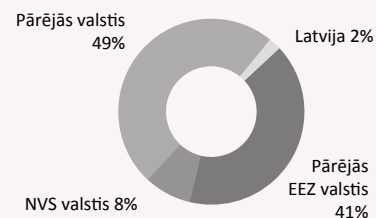
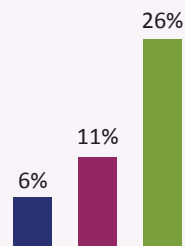
255 milj. eiro

Ienesīgums

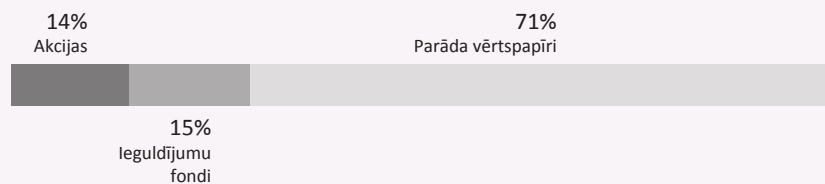
Ieguldījumu ģeogrāfiskais sadalījums

Salīdzinot ar 2020. gadu:

-1% ieguldījumi

Ieguldījumu struktūra instrumentu griezumā

Alternatīvo ieguldījumu fondi

FONDU UN FONDU PĀRVALDNIĒKU SKAITS

28 alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki

28 alternatīvo ieguldījumu fondi

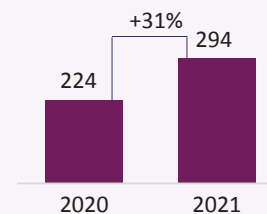
Salīdzinot ar 2020. gadu: +5

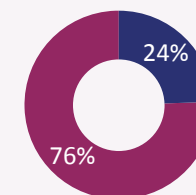
FONDU AKTĪVI

Aktīvi

294 milj. eiro

Aktīvi, milj. eiro

Aktīvi

FONDU IEGULDĪJUMI, TO STRUKTŪRA

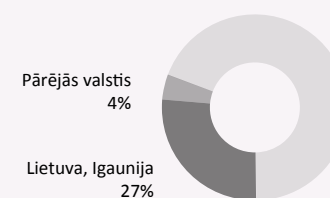
Ieguldījumi

271 milj. eiro

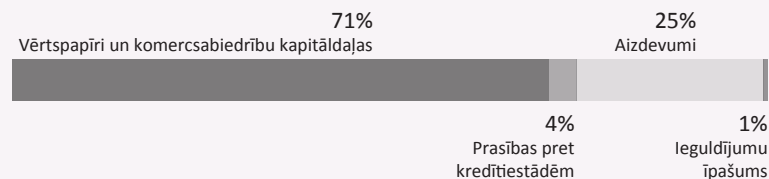
Ieguldījumu ģeogrāfiskais sadalījums

Salīdzinot ar 2020. gadu:

+27% ieguldījumi

Ieguldījumu struktūra instrumentu griezumā

Galvenie akcenti FKTK kopējās stratēģijas īstenošanā ieguldījumu un pensiju sektorā tika likti uz sadarbības un atvērtā dialoga veicināšanu starp FKTK un nozares pārstāvjiem, kā arī tirgus dalībnieku esošajai situācijai atbilstošas un samērīgas regulatīvās vides atbalstīšanu un turpmāku pilnveidošanu.

2021. gada beigās Latvijā bija 10 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, no kurām septiņas sabiedrības pārvaldīja valsts fondēto pensiju shēmas 28 ieguldījumu plānus ar kopējiem aktīviem 6.0 mljrd. eiro un četras sabiedrības pārvaldīja 22 ieguldījumu fondus ar kopējiem aktīviem 276.9 milj. eiro.

2021. gadā tika reģistrēti seši jauni alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki. Tas ir lielākais pieaugums, kopš veikti grozījumi Alternatīvo ieguldījumu fondu un to pārvaldnieku likumā, kuri noteica būtiskus atvieglojumus reģistrēto alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku uzraudzības ietvaram ar mērķi samazināt administratīvo slogu, kā arī veicināt nozares attīstību kopumā. Savukārt alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku pārvaldīto fondu skaits pieauga par 16, un 2021. gada beigās aktīvi darbojās 28 fondi. No 2021. gadā reģistrētajiem alternatīvo ieguldījumu fondiem 11 ir reģistrēti kā nekustamā īpašuma ieguldījumu stratēģijas fondi, trīs ir privātā kapitāla ieguldījumu stratēģijas fondi, savukārt diviem fondiem ir noteikta cita stratēģija.

Latvijā 2021. gada beigās darbojās seši atvērtie pensiju fondi un viens slēgtais pensiju fonds, kas kopā pārvaldīja 21 pensiju plānu ar kopējiem aktīviem 731.5 milj. eiro. Pensiju fondu un plānu skaita pieaugums ir saistīts ar licences izsniegšanu vienam jaunam pensiju fondam, kā arī ar piecu pensiju plānu reģistrēšanu.

Atbilstoši katra finanšu tirgus dalībnieka riska profila novērtējumam tika veikti vairāki klātienes un neklātienes uzraudzības pasākumi. 2021. gadā notika vienas ieguldījumu pārvaldes sabiedrības klātienes pārbaude, kuras ietvaros tika izvērtēta līdzekļu pārvaldītāja izveidotās iekšējās kontroles sistēmas atbilstība, kā arī būtisko risku identificēšana un pārvaldība, īpašu uzmanību pievēršot likviditātes riska pārvaldīšanai un darbības nepārtrauktības nodrošināšanai Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes apstākļos. Privāto pensiju fondu jomā arī notika viena vispārējā klātienes pārbaude, kurā tika vērtēti organizatoriskie procesi, ārpakalpojumi, iekšējais audits, galvenie riski, līdzekļu pārvaldītājs, turētājbanka u.c. svarīgi aspekti.

2021. gadā FKTK veica visaptverošu neklātienes tematisko pārbaudi ieguldījumu pārvaldes sabiedrībās, izvērtējot atalgojuma politikas atbilstību ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem. Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, izstrādājot un ieviešot atalgojuma politiku, kopumā ievēro FKTK noteikumu pamatprasības un nostādnes. Tomēr, lai veicinātu labu pārvaldību, īpaši atklājamās informācijas pieejamībā ieguldītājiem un ieguldījumu un pensiju plānu dalībniekiem, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām tika norādīts uz nepieciešamību uzlabot atsevišķus atalgojuma pārvaldības aspektus, un tās uzlabojumus veica norādītajā laikā.

2021. gadā, atsaucoties uz EVTI iniciatīvu, tika veikta tematiskā pārbaude par četru ieguldījumu pārvaldes sabiedrību pārvaldīšanā esošo atvērtu ieguldījumu fondu maksu atbilstību regulējumā noteiktajam ietvaram ar mērķi novērst nepamatotu maksu piemērošanu, tādējādi veicinot ieguldītāju uzticības palielināšanu finanšu tirgiem un mazinot ar finanšu produktu iegūšanu saistītās izmaksas. Pārbaudes secinājumi attiecībā uz vairākiem ar ieguldījumu fondu maksu atbilstību saistītajiem aspektiem – ieguldījumu fondiem piemērojamo maksu noteikšanas procesu, regulāru maksu līmeņa izvērtēšanu un pārskatīšanu, iekšējā audita un atbilstības funkcijas iesaisti minēto procesu kontrolē – ir pamats turpmākajiem uzraudzības pasākumiem ieguldījumu fondu maksu atbilstības jomā.

Viens no finanšu tirgus dalībnieku attīstības virzieniem 2021. gadā bija ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšana. Lai finanšu tirgus dalībniekus iepazīstinātu ar ilgtspējīgu ieguldījumu nepieciešamību un nozīmi tagad un nākotnē, kā arī ar prasībām fondu pārvaldniekiem par informācijas atklāšanu atbilstoši regulējumam ilgtspējas jomā, sadarbībā ar Latvijas Privātā un Riska kapitāla asociāciju tika organizēts seminārs “Labā prakse un prasības privātā kapitāla fondu pārvaldniekiem ilgtspējas jomā”.

2021. gadā tika īstenoti ar naudas pratības stiprināšanu saistīti pasākumi pensiju sektorā. Tika izplatītas tematiskas publikācijas, kā arī aizvadīta pirmā “Eiropas pensionēšanās nedēļa Latvijā”, noslēdzot to ar tiešsaistes diskusiju “Mana pensija jau no pirmās algas”.

Lai veicinātu savstarpējo sadarbību, informācijas apmaiņu un vienotas izpratnes veidošanu par attiecīgā sektora attīstību, 2021. gadā FKTK organizēja tikšanās ar ieguldījumu pārvaldes sabiedrību, licencēto alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku un pārvaldnieka, kas pārvalda Eiropas riska kapitāla fondus, vadību. Tikšanos laikā tika pārrunāti tirgus dalībnieku stratēģiskie attīstības mērķi un problēmas. Vienlaikus FKTK sniedza informāciju par veiktās sabiedrību riska novērtēšanas rezultātu un par 2022. gadā plānotajiem uzraudzības pasākumiem.

Covid-19 pandēmijas ietekme ieguldījumu un pensiju sektorā

FKTK, veicot tirgus uzraudzības pasākumus saistībā ar Covid-19 pandēmijas radītajiem apstākļiem, guva pārliecību par ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un pensiju fondu spēju nodrošināt darbības nepārtrauktību attālinātā darba apstākļos, kā arī ārpakalpojumu sniedzēju darbību paaugstinātā riska situācijā. Finanšu instrumentu tirgus attīstība 2021. gada garumā turpināja pierādīt ilgtermiņa ieguldījumu aspekta svarīgumu pensiju uzkrājumu veidošanā. Lai gan pensiju sistēmas ieguldījumu portfeļu ienesīguma svārstīgums Covid-19 pandēmijas ietekmes sākumā bija lielāks nekā parasti, tomēr 2021. gada laikā nostabilizējās, pierādot, ka ir svarīgi vērtēt ilgtermiņa uzkrājumu ienesīgumu, jo īstermiņa svārstības, kas ietekmēja portfeli, ilgtermiņā izlīdzinājās. 2021. gads tika noslēgts ar pozitīvu vidējo ienesīgumu 6.9% apmērā pensiju 3. līmenim, savukārt pensiju 2. līmenim – ar vidējo ienesīgumu 9.1% apmērā.

2.2.4. Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzība

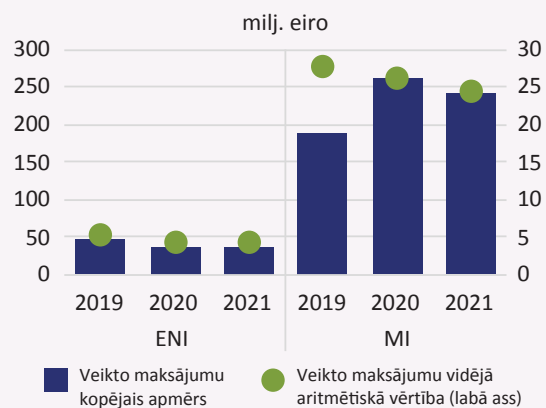
ENI UN MI SKAITS

7 ENI -1 gada laikā

6 MI -1 gada laikā

MAKSĀJUMI ENI UN MI

Salīdzinot ar
2020. gadu:
+3.2% (ENI)
-6.4% (MI)

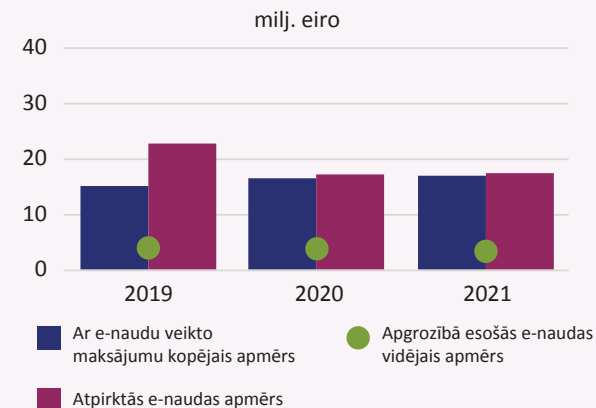
ENI UN MI LICENCES

3 licencētas ENI 4 reģistrētas ENI

5 licencētas MI 1 reģistrēta MI

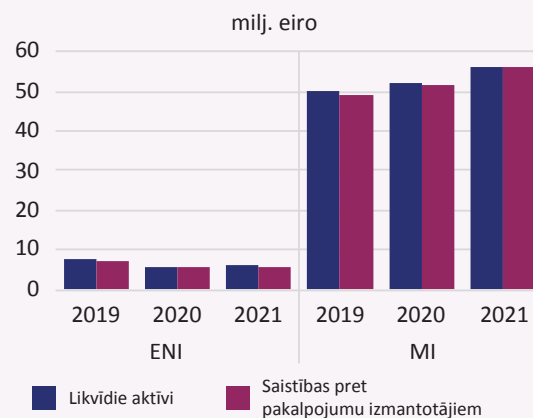
E-NAUDAS APRITE (ENI)

Salīdzinot ar
2020. gadu:
+2.5%
+1.2%

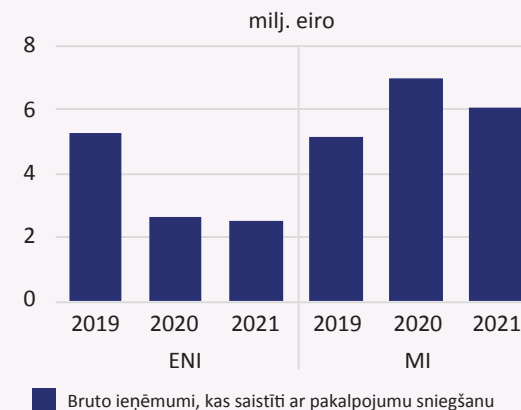
ENI UN MI LIKVIDIE AKTĪVI UN KĀRTĒJĀS SAISTĪBAS

Likvidie aktīvi >
kārtējās saistības

ENI UN MI IEŅĒMUMI NO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS

Salīdzinot ar
2020. gadu:
-4.4% (ENI)
-12.6% (MI)

MI un ENI veikto maksājumu kopējais apmērs 2021. gadā sasniedza 295.6 milj. eiro, kas bija par 5% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Šis samazinājums galvenokārt saistīts ar Covid-19 pandēmijas ietekmi. Savukārt MI un ENI klientu naudas līdzekļu atlikums 2021. gada beigās sasniedza 61.6 milj. eiro (par 7% vairāk nekā 2020. gada beigās) un pilnībā sedza MI un ENI saistības pret to klientiem.

Latvijā 2021. gada beigās bija sešas (t.sk. viena reģistrēta un piecas licencētas) MI un septiņas (trīs licencētas un četras reģistrētas) ENI, no tām aktīvu darbību veica trīs licencētas MI un trīs ENI – viena reģistrēta un divas licencētas. Lai arī 2021. gadā darbs FKTK joprojām notika attālināti, gada laikā tika izsniegta licence vienai jaunai ENI, kā arī vienai MI, kurai iepriekš bija reģistrētas iestādes statuss. Kopumā 2021. gadā tika novērota arī augoša interese par MI vai ENI licences saņemšanu Latvijā.

2021. gadā turpinājās MI un ENI sektora konsolidācija un tirgus pārgrupēšana. Bija tirgus dalībnieki, kuri pārtrauca pakalpojumu sniegšanu (viena MI un viena ENI pārtrauca darbību un vienai ENI tika anulēts reģistrētas iestādes statuss). Tas ļāva esošajiem tirgus dalībniekiem attīstīt darbību un palielināt sniegto pakalpojumu apjomu, aizpildot atbrīvojušās tirgus nišas.

Lai gan MI un ENI, kuru darbības modelis paredz pakalpojumu sniegšanu klātienē, juta Covid-19 pandēmijas ietekmi valstī noteikto ierobežojumu dēļ, to darbība netika pārtraukta. Tirgus dalībnieki pielāgojās situācijai un meklēja arī alternatīvus pakalpojumu attīstības virzienus.

Uzraudzības jomā 2021. gadā notika vienas licencētās MI darbības pārbaude, bet galvenokārt tika veikti neklātienē uzraudzības pasākumi, t.sk.:

- attālinātas tikšanās ar MI un ENI vadību un atbildīgajiem darbiniekiem;
- iesniegto darbības pārskatu analīze;
- noteikto prasību izpildes kontrole;
- pieprasītās informācijas izvērtēšana;
- MI un ENI risku novērtēšana u.c.

Sankcijas un korektīvie pasākumi maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas pakalpojumu sniegšanas jomā 2021. gadā netika piemēroti.

2021. gadā FKTK veica aktīvu darbību MI un ENI sektora attīstības veicināšanas jomā.

Tika organizēti vairāki pasākumi (tiešsaistes semināri un diskusijas), kuros FKTK eksperti diskutēja ar MI un ENI sektora pārstāvjiem par dažādām ar MI un ENI darbību saistītām tēmām, t.sk. par licencēšanas procesu, dažādu biznesa modeļu atbilstību normatīvo aktu prasībām un ar to saistītajiem jautājumiem, kā arī par MI un ENI sektora attīstības iespējām. Pieauga FKTK Inovāciju centrā sniegto konsultāciju skaits, un tika attīstīts dialogs ar sektora pārstāvjiem.

2.2.5. Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju uzraudzība

Ieguldījumu pakalpojumus pārskata gada beigās Latvijā bija tiesības sniegt:

7

Latvijā licencētām
ieguldījumu brokeru
sabiedrībām

12

Latvijā reģistrētām
kreditīestādēm

9

Latvijā reģistrētām
ieguldījumu pārvaldes
sabiedrībām

2

ES dalībvalstu
kreditīestāžu
filiālēm

>600

ieguldījumu pakalpojumu
sniedzējiem no EEZ valstīm
atbilstoši pakalpojumu
sniegšanas brīvības principam

2021. gadā FKTK turpināja aktīvi strādāt ar investīciju platformām, kuras, pielāgojot savu biznesa modeli un darbību Finanšu instrumentu tirgus likuma un citām ar finanšu instrumentu tirgu saistītām prasībām, bija iesniegušas pieteikumus ieguldījumu brokeru sabiedrības licences saņemšanai. 2021. gadā četrām investīciju platformām tika izsniegta licence ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanai, nosakot arī pārejas periodu, kura laikā ieguldījumu kredītu izsniedzēju izsniegtajos aizdevumos cesijas līgumu veidā piedāvāšana pakāpeniski tiek aizstāta ar finanšu instrumentu piedāvāšanu. 2021. gadā vēl vienai sabiedrībai tika izsniegta ieguldījumu brokeru sabiedrības licence ieguldījumu portfeļa pārvaldības pakalpojumu un ieguldījumu konsultāciju sniegšanai.

Ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas uzraudzības uzmanības centrā 2021. gadā bija šādi jautājumi:

- sepiņas tikšanās ar tirgus dalībnieku atbildīgajiem darbiniekiem un vadību;
- četras individuālu tirgus dalībnieku padziļinātās pārbaudes (trīs kredītiestādēs, viena ieguldījumu pārvaldes sabiedrībā);
- dalība EVTI vienotajā uzraudzības pasākumā par produktu pārvaldības prasību ievērošanu;

- tirgus dalībnieku iesniegto pārskatu izvērtēšana;
- piedāvāto ieguldījumu produktu atbilstības klientam izvērtēšana;
- sūdzības par ieguldījumu pakalpojumu sniedzējiem izskatīšana;
- interešu konfliktu pārvaldīšanas jautājumi;
- tirgus dalībnieku amatpersonu un akcionāru atbilstības izvērtēšana.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

2021. gadā FKTK noslēdza administratīvo līgumu ar vienu ieguldījumu brokeru sabiedrību par 2019. gadā veiktajā pārbaudē konstatētajiem pārkāpumiem ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā. Ieguldījumu brokeru sabiedrībai tika piemērota soda nauda 34 000 eiro un ieguldījumu brokeru sabiedrības valdes priekšsēdētājam 2 900 eiro apmērā.

Citas sankcijas un korektīvie pasākumi ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā 2021. gadā netika piemēroti. Vienlaikus FKTK kontrolēja tirgus dalībnieku pārbaudēs konstatēto trūkumu novēršanu.

2.2.6. Finanšu instrumentu tirgus uzraudzība

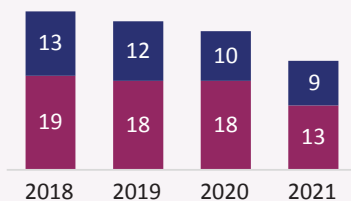
Regulētais tirgus

EMITENTU SKAITS

22 emitenti

9 parāda vērtspapīru emitenti

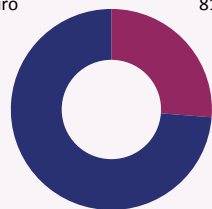
13 akciju emitenti

KAPITALIZĀCIJA

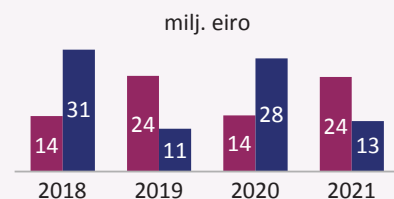
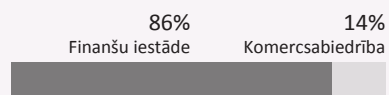
Tirgus kapitalizācija
3.1 mljrd. eiroSalīdzinot ar
2020. gadu:

+6.9%

-6.7% akcijas
+12.8% parāda vērtspapīriParāda vērtspapīri
2.3 mljrd. eiroAkcijas
810 milj. eiro

APGROZĪJUMS

milj. eiro

Parāda vērtspapīru apgrozījums:
emittentu sektors

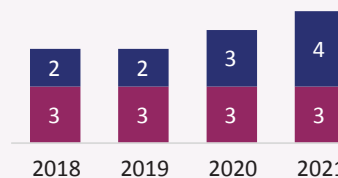
Alternatīvais tirgus

EMITENTU SKAITS

7 emitenti

4 parāda vērtspapīru emitenti

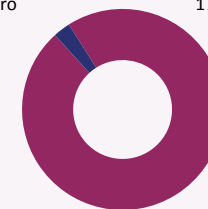
3 akciju emitenti

KAPITALIZĀCIJA

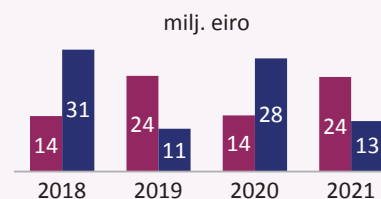
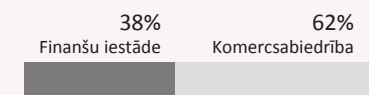
Tirgus kapitalizācija
180.9 milj. eiroSalīdzinot ar
2020. gadu:

+117.1%

+117.3% akcijas
+111.6% parāda vērtspapīriParāda vērtspapīri
5.0 milj. eiroAkcijas
175.9 milj. eiro

APGROZĪJUMS

milj. eiro

Parāda vērtspapīru apgrozījums:
emittentu sektors

DARĪJUMU SKAITS

52 097 (76%)
Regulētais tirgus16 892 (24%)
Alternatīvais tirgus

Akcijas

439 (73%)
Regulētais tirgus161 (27%)
Alternatīvais tirgus

Parāda vērtspapīri

Finanšu instrumentu tirdzniecības vietu un centrālā vērtspapīru depozitārija uzraudzība

FKTK veiktās regulētā tirgus organizētāja AS “Nasdaq Riga” (biržas) un daudzpusējās tirdzniecības sistēmas jeb alternatīvā tirgus *First North Latvia* uzraudzības uzmanības centrā 2021. gadā bija:

- atbilstoša finanšu instrumentu tirdzniecības nodrošināšana;
- pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības informācijas atklāšana;
- finanšu instrumentu tirdzniecības uzraudzība;
- informācijas sistēmu darbības atbilstība, incidentu novēršana;
- efektīvas iekšējās kontroles sistēmas uzturēšana;
- nediskriminējoša attieksme pret tirgus dalībniekiem;
- sadarbība emitentu uzraudzībā un jaunu produktu ieviešanā.

Centrālā vērtspapīru depozitārija Nasdaq CSD SE uzraudzības uzmanības centrā 2021. gadā bija:

- gadskārtējā darbības atbilstības novērtēšana saskaņā ar Regulas Nr. 909/2014¹ 22. pantu (operacionālais risks, darbības nepārtrauktības risks, juridiskais risks, vērtspapīru norēķinu sistēmas darbības izvērtēšana, finanšu stabilitāte, darbības atjaunošanas plāns, iekšējās kontroles sistēma, pārvaldība u.c.);
- regulāri neklātienas uzraudzības pasākumi (iesniegto pārskatu izvērtēšana, ziņojumu un citas informācijas izvērtēšana, tikšanās ar Nasdaq CSD SE atbildīgajiem darbiniekiem);
- sadarbība Nasdaq CSD SE uzraudzības kolēģijas ietvaros ar Lietuvas, Igaunijas un Islandes uzraudzības iestādēm, centrālajām bankām un Latvijas Banku.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Sankcijas un korektīvie pasākumi ne finanšu instrumentu tirdzniecības vietām, ne centrālajam vērtspapīru depozitārijam 2021. gadā netika piemēroti.

Emitentu uzraudzība

Emitentu uzraudzības uzmanības centrā 2021. gadā bija:

- savlaicīga regulētās informācijas atklāšana;
- padziļinātās gada pārskatu un starpperiodu pārskatu pārbaudes;
- paziņojuma par korporatīvo pārvaldību un nefinanšu paziņojuma atklāšana;
- atalgojuma ziņojumi;
- alternatīvo snieguma rādītāju atklāšana;
- vebināri un skaidrojošas vēstules par normatīvo aktu piemērošanu;
- tikšanās ar emitentu vadības pārstāvjiem, revīzijas komitejām un revidentiem.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Pret emitentiem 2021. gadā tika sākti divi administratīvie procesi saistībā ar revidētā gada pārskata, starpperiodu pārskata un finanšu informācijas savlaicīgu neatklāšanu. Vienā no administratīvajām lietām FKTK piemēroja emitentam soda naudu 25 000 eiro apmērā, kā arī soda naudu 2 500 eiro un 500 eiro apmērā emitenta valdes locekļiem kā par izdarīto pārkāpumu atbildīgajām fiziskajām personām. Otrā administratīvajā lietā FKTK piemēroja emitentam soda naudu 5 000 eiro apmērā. Vienā gadījumā FKTK pieņēma lēmumu un vēlāk noslēdza ar emitentu administratīvo līgumu, piemērojot emitentam soda naudu 25 000 eiro apmērā par pārkāpumiem saistībā ar iekšējās informācijas turētāju saraksta sagatavošanu. Vēl vienā sāktajā administratīvajā lietā par tirgus manipulāciju jeb maldinošas informācijas publiskošanu FKTK pieņēma lēmumu un vēlāk noslēdza administratīvo līgumu, piemērojot emitentam soda naudu 25 000 eiro apmērā un emitenta valdes loceklim 33 347.16 eiro apmērā, kā arī izslēdza emitenta akcijas no tirdzniecības *First North Latvia*.

Attiecībā uz emitentu gada un starpperiodu pārskatu pārbaudēm pārkāpumi vai būtiski trūkumi netika identificēti.

Divos gadījumos FKTK nosūtīja emitentiem aizrādījuma vēstules par savlaicīgu atalgojuma ziņojuma nepublicēšanu un savlaicīgu valdes atzinuma par akciju atpirkšanas piedāvājumu nepublicēšanu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija Regula (ES) Nr. 909/2014 par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012.

Finanšu instrumentu tirdzniecības un ieguldītāju darbības uzraudzība

Finanšu instrumentu tirdzniecības un ieguldītāju darbības uzraudzības uzmanības centrs 2021. gadā bija:

- ikdienas finanšu instrumentu tirdzniecības nodrošināšana;
- tirgus dalībnieku iesniegto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem un rīkojumiem izskatīšana;
- padziļinātās pārbaudes par aizdomīgiem darījumiem (tirgus manipulācijām, iekšējās informācijas izmantošanu);
- sadarbība un informācijas apmaiņa ar citu valstu uzraudzības iestādēm;
- ieguldītāju saskaņotas rīcības izvērtēšana;
- akciju atpirkšanas piedāvājumu izteikšana;
- savlaicīga un korekta ieguldītāju paziņojumu iesniegšana.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

2021. gadā vienā administratīvajā lietā, kas bija sāкта 2020. gadā par to, ka nav izteikts obligātais akciju atpirkšanas piedāvājums, FKTK ar akcionāriem noslēdza administratīvo līgumu, piemērojot tiem soda naudu 100 000 eiro apmērā un panākot, ka personas izpilda likuma prasību par obligātā akciju atpirkšanas piedāvājuma izteikšanu.

Administratīvās sankcijas par tirgus manipulācijām tirdzniecības vietās vai iekšējās informācijas izmantošanu 2021. gadā netika piemērotas. Četros gadījumos FKTK nosūtīja ieguldītājam aizrādījuma vēstuli, norādot, ka tā veiktajos darījumos ir saskatāmas tirgus manipulāciju pazīmes, un pieprasot nekavējoties pārtraukt tādas darbības, kas var maldināt citus ieguldītājus par akciju cenu, pieprasījumu un piedāvājumu.

Divām personām tika nosūtītas aizrādījuma vēstules saistībā ar pārvaldītāja paziņojuma saskaņā ar Regulu Nr. 596/2014² termiņa neievērošanu, un vienā gadījumā FKTK pieņēma lēmumu publiskā paziņojumā norādīt informāciju par pārkāpumu un par pārkāpumu atbildīgo personu.

10 soļu programma kapitāla tirgus attīstībai

2021. gada 19. janvārī tiešsaistē notika Latvijas kapitāla tirgus forums 2021 “Šodienas lēmumi = nākotnes iespējas”, kurā FKTK iepazīstināja ar 10 soļu programmu Latvijas kapitāla tirgus attīstībai, kas ietver pasākumus valsts lomas palielināšanai, emitentu iespēju paplašināšanai un ieguldījumu aktivitātes veicināšanai.

10 soļu programma Latvijas kapitāla tirgus attīstībai tika izstrādāta, ņemot vērā Latvijas kapitāla tirgus stagnējošo stāvokli un tā plašās, bet neizmantotās iespējas. 10 soļu programmā ietverti esošo un potenciālo tirgus dalībnieku, ministriju, investoru, investīciju banku, ES institūciju un FKTK priekšlikumi.

Izstrādātā 10 soļu programma Latvijas kapitāla tirgus attīstībai integrēta Finanšu sektora attīstības plānā 2021.–2023. gadam, nosakot par pasākumu izpildi atbildīgās institūcijas, uzdevumu izpildes termiņus, sasniedzamos rezultātus un plāna izpildes uzraudzības kārtību.

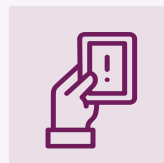
Ar 10 soļu programmu Latvijas kapitāla tirgus attīstībai iespējams iepazīties šeit: https://www.fktk.lv/wp-content/uploads/2021/01/10_solu_LKT_attistibai_LV.pdf.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 596/2014 par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK.

2.3. NILLTPF riska uzraudzība

23 FKTK pārbaudes
NILLTPFN jomā

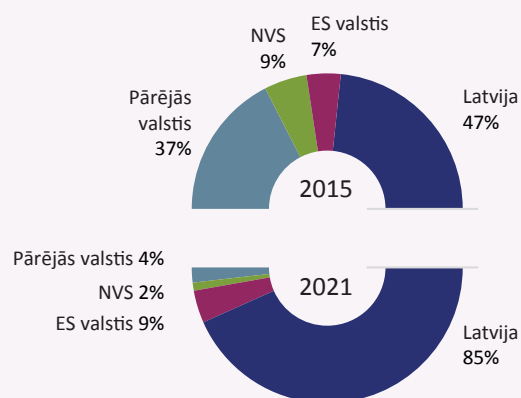
1 bankai brīdinājums, 2 bankām
lēmumi par soda naudu

6.6
milj. eiro

Kopējā soda nauda par
pārkāpumiem NILLTPFN jomā

NILLTPF riska uzraudzība

FKTK iepriekšējos gados veikto aktīvo darbu NILLTPF riska pārvaldības jomā pozitīvi novērtēja SVF, kas 2021. gada ziņojumā atzīmēja būtisko progresu, ko Latvija sasniegusi NILLTPF riska pārvaldības jomas stiprināšanā. 2021. gadā FKTK turpināja stiprināt NILLTPF riska pārvaldību, kā galvenās prioritātes nosakot uzraudzības kvalitātes un efektivitātes celšanu un dialoga ar tirgus dalībniekiem stiprināšanu.

7. attēls. Latvijas bankās veikto noguldījumu ģeogrāfiskās struktūras izmaiņas.

Uz risku izvērtējumu balstīta uzraudzība

Neklātienes uzraudzības pasākumu pilnveide

Neklātienes uzraudzība
(risku monitorings)

**NILLTPF risku
uzraudzība**

Klātienes pārbaudes

Neklātienes uzraudzība
(trūkumu novēršanas plānu izpilde)

Lai nodrošinātu uz risku izvērtējumu balstītu uzraudzību, ir būtiski ne tikai veikt pārbaudes finanšu iestādēs, bet arī nodrošināt regulāru risku monitoringu, kas palīdz gan identificēt pārbaužu nepieciešamību, gan noteikt nepieciešamās pārbaudes tvērumu, lai tā tiktu fokusēta uz galvenajiem riskiem. Līdz ar to 2021. gadā FKTK būtiski pilnveidoja metodoloģiju NILLTPF risku vērtēšanai. Lai novērtētu NILLTPF riskus, FKTK izmanto visus pieejamos informācijas un datu avotus, piemēram, informāciju, kas iegūta gan klātienes, gan neklātienes uzraudzībā (t.sk. pēcpārbaudes, regulāros pārskatus par NILLTPF riska

pārmaiņām, mērķētas aptaujas, publiski pieejamo informāciju, klientu sūdzības u.c.). NILLTPF riska novērtējuma rezultāti tiek integrēti kopējā uzraudzības procesā un ir viens no faktoriem, kas var ietekmēt uzraudzības prioritātes.

Sākotnējais NILLTPF, sankciju riska līmenis	NILLTPF, sankciju riska pārvaldīšanas efektivitāte (iekšējās kontroles sistēma)	Iekšējās kontroles sistēmas kalibrēšana
Klientu risks	Klātienes pārbaudes rezultāti	Reputācija
Ģeogrāfijas risks	Ārējā audita ziņojums	Tematiskās pārbaudes
Produktu un pakalpojumu risks	Trūkumu novēršanas plāna izpilde	Terorisma vai proliferācijas finansēšanas gadījumu ziņojumi
Piegādes kanālu risks	Aptauja	Sadarbība
Riska apetīte		Klientu sūdzības
		Bankai noteiktie ierobežojumi
		Citas korekcijas

8. attēls. NILLTPF riska novērtējuma elementi.

Pārbaudes un to rezultāti

FKTK 2021. gadā veica 23 pārbaudes (piecas klātienes pilnās pārbaudes, septiņas klātienes mērķa pārbaudes un 11 neklātienes mērķa pārbaudes) bankās NILLTPFN jomā. Trīs klātienes mērķa pārbaudes tika veiktas fokusēti starptautisko sankciju jomā.

2021. gadā FKTK vienai bankai izteica brīdinājumu un divām bankām piemēroja soda naudu par pārkāpumiem NILLTPFN jomā 6.6 milj. eiro apmērā, kā arī noteica tiesiskos pienākumus ar mērķi novērst konstatētos trūkumus un pilnveidot banku iekšējās kontroles sistēmas, kā arī vienā gadījumā izteica brīdinājumu bankas amatpersonai. Vienlaikus visām sodītajām bankām tika noteikts pienākums izstrādāt pasākumu plānus identificēto trūkumu novēršanai, un FKTK veica pasākumus šo plānu izpildes uzraudzībai.

Papildus FKTK 2021. gadā piemēroja soda naudu par pārkāpumiem NILLTPFN jomā divām finanšu iestādēm (ieguldījumu pārvaldes sabiedrībai un ieguldījumu brokeru sabiedrībai) 91 tūkst. eiro apmērā, noteica tiesiskos pienākumus ar mērķi novērst konstatētos trūkumus un pilnveidot to iekšējās kontroles sistēmas, kā arī vienā gadījumā piemēroja soda naudu atbildīgajai amatpersonai.

Bankas un finanšu iestādes FKTK regulāri iesniedz izstrādātās procedūras jauna produkta vai pakalpojuma attīstīšanai. FKTK pēc šo procedūru izvērtēšanas sniedz ieteikumus trūkumu novēršanai, lai jau preventīvi nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku iekšējās kontroles sistēmu izveidi un ieviešanu.

Dialoga ar tirgus dalībniekiem stiprināšana

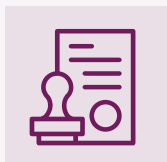
FKTK sadarbībā ar finanšu nozari būtiski papildināja ieteikumus, kuri kalpo kā praktiska rokasgrāmata finanšu iestādēm, veicot klientu izpēti un iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošanu. Ieteikumi tika papildināti gan ar jaunām sadaļām, piemēram, par starptautisko sankciju risku pārvaldību, gan ar jauniem praktiskiem piemēriem un norādījumiem jautājumos, kuros būtiski panākt vienotu tirgus dalībnieku izpratni un prasību piemērošanu.

Ieteikumu mērķis ir vienota izpratne gan no banku un citu finanšu iestāžu puses, gan no uzrauga puses par normatīvo aktu piemērošanu saistībā ar finanšu noziegumu novēršanu, kā arī uz risku izvērtējumu balstītas pieejas ieviešana. Ieteikumi ir pieejami FKTK tīmekļvietnē un paredzēti finanšu sektora iestāžu darbiniekiem, kuri strādā ar iekšējās kontroles sistēmu, klientu izpēti un NILLTPFN jautājumiem.

2021. gadā tika nodrošinātas 11 apmācības un diskusijas uzraudzības subjektiem, uzņēmējiem un nevalstiskajam sektoram par NILLTPF riska un sankciju riska pārvaldības un iekšējās kontroles aktualitātēm.

Ņemot vērā, ka ir paplašinātas ES sankcijas pret Baltkrieviju, tika organizētas divas diskusijas par Baltkrievijas sankciju aktualitātēm publiskās un privātās partnerības ietvaros, kas ir jauna iniciatīva un veids, kā efektīvāk ar tirgus dalībniekiem apmainīties ar informāciju par konkrētām personām un sankciju riskiem.

2.4. Regulējošo prasību ietvara izmaiņas un makroprudenciālo instrumentu piemērošana

No 23.06.2021. spēkā
Segto obligāciju likums

5

Latvijā identificētas C-SNI

0%

PKR apmērs nemainīgs

FKTK 2021. gadā turpināja pilnveidot finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības tiesisko regulējumu, ieviešot ES direktīvu un ES institūciju izdoto pamatnostādņu prasības, nodrošinot ES tieši piemērojamā regulējuma piemērošanu, kā arī pilnveidojot makroprudenciālā regulējuma ietvaru un izmantojot tajā noteiktos rīkus.

Jauns segto obligāciju regulējums

2021. gada 23. jūnijā stājās spēkā Finanšu ministrijas sadarbībā ar FKTK un Latvijas Finanšu nozares asociāciju izstrādātais Segto obligāciju likums, aizstājot hipotekāro ķīlu zīmju regulējumu un ieviešot ES pirmā līmeņa tiesību aktā³ noteiktās prasības. Segtās obligācijas ir nodrošināti (visbiežāk ar mājokļu kredītu portfeli) parāda vērtspapīri, kurus kredītiestādes emitē ar mērķi nodrošināt efektīvu zema riska ilgtermiņa finansējuma pieeisti. Kopā ar līdzīga regulējuma ieviešanu Igaunijā 2019. gadā jaunais likums iezīmē vēl

vienu soli ceļā uz Baltijas mēroga kapitāla tirgus izveidi atbilstoši 2017. gadā parakstītajam Baltijas valstu saprašanās memorandam par Baltijas mēroga kapitāla tirgus izveidi.

FKTK izstrādāja divus jaunus (kā arī precizēja vēl divus jau spēkā esošus) ar Segto obligāciju likumu saistītus noteikumus, kas stājās spēkā 2021. gada 29. jūnijā. FKTK "Normatīvie noteikumi par iesniedzamajiem dokumentiem un tajos ietveramo informāciju lēmuma par atļauju īstenot segto obligāciju programmu pieņemšanai un paziņojuma izskatīšanai un par dokumentu izskatīšanas kārtību" tika izstrādāti, lai nodrošinātu, ka FKTK ir pieejama visa nepieciešamā informācija, lai varētu izvērtēt kredītiestādes (emitenta) spēju īstenot segto obligāciju programmu, ievērojot Segto obligāciju likumā noteiktās prasības. Jaunie FKTK "Normatīvie noteikumi par īpašā administratora amata kandidāta atlasī, kandidāta piemērotības izvērtēšanas kārtību un izvērtēšanai nepieciešamo informāciju" nodrošina, ka FKTK var veikt caurskatāmu īpašā administratora kandidāta atlasī, ja iestājas īpaši Segto obligāciju likumā noteiktie gadījumi, kuros FKTK jāpieņem lēmums par īpašā administratora iecelšanu, lai tas pārvaldītu segto obligāciju programmu kredītiestādes (emitenta) vietā.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Direktīva (ES) 2019/2162 par segto obligāciju emisiju un segto obligāciju publisko uzraudzību un ar ko groza Direktīvas 2009/65/EK un 2014/59/ES; likums pieņemts 2021. gada 27. maijā.

Regulējuma izmaiņas atalgojuma jomā

2021. gada 31. decembrī stājās spēkā FKTK “Normatīvie noteikumi par atalgojuma politiku un praksi”, kas ievieš prasības atalgojuma politikai un praksei, kuras izriet no Direktīvas 2019/878⁴ un EBI pamatnostādnēm par pareizu atalgojuma politiku. Jaunie noteikumi paredz prasību nodrošināt dzimumneitrālu atalgojuma politiku un praksi, veikt grozījumus riska profilu ietekmējošo amatu definīcijā, kā arī identificēt riska profilu ietekmējošos amatus meitas sabiedrībās, kurām ir saistošas nozarei specifiskas atalgojuma politikas prasības, ja šo amatu veicēju profesionālajai darbībai ir būtiska ietekme uz konsolidācijas grupas kopējo riska profilu. Jaunās normas paredz riska profilu ietekmējošiem amatiem noteikt ilgāku atalgojuma mainīgās daļas izmaksas atlikšanas periodu un 50% no atalgojuma mainīgās daļas piešķirt nemonetārā formā – iestādes akcijās vai ar akcijām saistītos instrumentos, vai līdzvērtīgos instrumentos, vienlaikus nosakot proporcionālu sliekšni, kad šīs prasības netiek piemērotas. Turpmāk kredītiestādēm arī būs jāpublisko informācija par atalgojuma politiku un jāievēro noteiktas prasības atklājamās informācijas apjomam, sagatavošanai un atklāšanas kārtībai atbilstoši tieši piemērojamiem ES tiesību aktiem, kā arī, sākot ar pārskata periodu no 2021. gada 1. janvāra, jāsniedz FKTK informācija par atalgojumu un praksi, aizpildot EBI izstrādāto pārskatu veidni.

Jaunas prasības kredītriska pārvaldīšanas jomā

Lai uzlabotu kreditēšanas kvalitāti un kredītu pārraudzību banku sektorā, tādējādi ilgtermiņā samazinot problemātisku kredītu apmēru un iespējamus zaudējumus no šādiem kredītiem, kā arī atbilstoši uzlabotu banku pelnītspēju un stiprinātu finanšu stabilitāti, FKTK ir izstrādājusi “Kredītriska pārvaldīšanas normatīvo noteikumu” grozījumus, kas stājās spēkā 2022. gada 1. janvārī, ieviešot EBI “Pamatnostādnes par aizdevumu iniciēšanu un uzraudzību”. Jaunie grozījumi papildina FKTK iepriekš noteiktās prasības kredītu piešķiršanas un pārraudzības procesos, lai nodrošinātu pārdomātu kredītspējas izvērtējumu, veicinātu objektīvu lēmumu pieņemšanu par kredīta piešķiršanu, kā arī sekmētu piesardzīgu nodrošinājuma novērtēšanu un pārraudzību visā kredīta dzīves cikla laikā. Noteikumos ieviestas arī jaunas prasības, kas saistītas ar vides, sociālo un pārvaldības faktoru (ESG) iestrādāšanu banku kredītriska pārvaldīšanas procesos, t.sk. stratēģiskajā plānošanā, kreditēšanas praksē un nodrošinājuma novērtēšanā.

Jauni noteikumi kredītiestādēm par ārpakalpojumu izmantošanu

2021. gada 6. jūlijā stājās spēkā FKTK “Normatīvie noteikumi par ārpakalpojumu izmantošanu”, kuros noteikts, kādas prasības jāievēro kredītiestādēm, izmantojot ārpakalpojumus. FKTK šos noteikumus izstrādāja ar mērķi pilnveidot ārpakalpojumu saņemšanas procesa pārvaldību un ieviest vienotu praksi gadījumos, kad iestāde deleģē savu funkciju veikšanu ārpakalpojumu sniedzējam, kā arī lai ieviestu EBI “Pamatnostādnēs par ārpakalpojumu izmantošanu” noteiktos principus. Atbilstoši jaunajām prasībām kredītiestādēm jānovērtē, vai funkcija, kuru plānots deleģēt ārpakalpojumu sniedzējam, ir kritiski svarīga vai nozīmīga. Jaunie noteikumi arī nosaka ārpakalpojumu līgumā, politikā un procedūrās iekļaujamās prasības, paredz ārpakalpojumu reģistra izveidošanu, riska novērtējuma veikšanu, kā arī prasības ārpakalpojumu sniedzējiem deleģēto funkciju uzraudzībai. Papildus līdz 2022. gada 1. martam kredītiestādēm bija jāveic ārpakalpojumu sniedzējiem deleģēto funkciju un jau noslēgto ārpakalpojumu līgumu pārvērtēšana, lai nodrošinātu atbilstību noteikumu prasībām, kā arī tika noteikts, ka izveidotie ārpakalpojumu reģistri līdz 2022. gada 15. martam jāiesniedz FKTK. Jaunos noteikumus ieteicams piemērot arī Latvijas Republikā licencētām MI un ENI, ja tās izmanto ārpakalpojumus savu funkciju veikšanai.

Izstrādātas prasības privāto pensiju fondu papildpensijas pārskatā iekļaujamajai informācijai par pensiju izmaksu prognozēm

Katrs privātais pensiju fonds, kurš ir noslēdzis kolektīvās dalības līgumu ar darba devēju par tā darbinieku dalību attiecīgajā pensiju plānā, ikvienam pensiju plāna dalībniekam sagatavo pārskatu par papildpensiju, kurā iekļauj arī informāciju par pensiju izmaksu prognozēm attiecībā uz prognozēto papildpensiju uzkrāšanas perioda beigās. Lai veicinātu vienotu un precīzu šīs informācijas sagatavošanu, FKTK izstrādāja “Normatīvos noteikumus par kārtību, kādā privātais pensiju fonds pārskatā par papildpensiju sagatavo informāciju par pensiju izmaksu prognozēm”, kas stājās spēkā 2021. gada 31. decembrī. Noteikumi nosaka vispārējas prasības un pamatprincipus, kā arī rādītājus, kas jāņem vērā, sagatavojot informāciju par pensiju izmaksu prognozēm uzkrāšanas perioda beigās, t.sk. vienotus makroekonomiskos rādītājus un to avotus, attiecīgā pensiju plāna darbību raksturojošos rādītājus un pensiju plāna dalībnieka individuālos datus, kurus izmanto prognožu aprēķi-

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. maija Direktīva (ES) 2019/878, ar ko Direktīvu 2013/36/ES groza attiecībā uz atbrīvotajām sabiedrībām, finanšu pārvaldītājsabiedrībām, jauktām finanšu pārvaldītājsabiedrībām, atalgojumu, uzraudzības pasākumiem un pilnvarām, kā arī kapitāla saglabāšanas pasākumiem.

niem. Lai nodrošinātu, ka 3. pensiju līmeņa dalībnieki saņem informāciju par prognozēto uzkrāto papildpensiju, noteikumos iekļautas vienotas prasības pensiju izmaksu prognožu sagatavošanai. Jaunās prasības tiks piemērotas, sākot ar pārskatu par papildpensiju par 2022. gadu, kas tiks sagatavots un būs pieejams pensiju plānu dalībniekiem 2023. gadā. Noteikumus ieteicams piemērot jebkuram pensiju fondam, kurš vismaz reizi gadā sagatavo pārskatu katram pensiju plāna dalībniekam, kā arī valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājiem, sagatavojot informāciju fondēto pensiju shēmas dalībniekiem.

Precizētas prasības apdrošinātāju pārskatu sagatavošanai

Lai nodrošinātu precīzākas sabiedrības informēšanai izmantojamās informācijas par Latvijas Republikā parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību apmēru sagatavošanu, FKTK ir pilnveidojusi prasības apdrošinātāju ceturkšņa pārskata iesniegšanai, veicot “Apdrošinātāju publisko ceturkšņa pārskatu sagatavošanas normatīvo noteikumu” un “Apdrošinātāju un pārpadrošinātāju pārskatu sagatavošanas normatīvo noteikumu” grozījumus, kas stājas spēkā 2021. gada 9. jūnijā. Grozījumi paredz, ka turpmāk informācija par parakstītajām prēmijām un izmaksātajām atlīdzībām jāuzrāda arī dalījumā pa apdrošinātāju sniegtajiem pakalpojumiem, kurus tie sniedz citās dalībvalstīs ar filiāļu starpniecību vai izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvības principu, neatverot filiāli. Šādas pārmaiņas veiktas tāpēc, ka atsevišķu apdrošināšanas sabiedrību parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību būtiska daļa veidojas no pakalpojumiem, kurus tās sniedz citās dalībvalstīs ar filiāļu starpniecību vai izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvības principu, neatverot filiāli. Papildus noteikta arī prasība apdrošinātājam un dalībvalsts apdrošinātāja filiālei likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā iesniegt FKTK pārskatu par stāvokli dienā pirms likvidācijas vai reorganizācijas uzsākšanas. Likvidāciju vai reorganizāciju uzsākuša apdrošinātāja vai dalībvalsts apdrošinātāja filiāles iesniegtos datus FKTK publicēs savā tīmekļvietnē, informējot par kopējiem apdrošināšanas tirgus darbības apmēriem.

Covid-19 pandēmijas ietekmē noteiktā vispārīgā peļņas sadales ierobežojuma atcelšana

Covid-19 pandēmijas sākumā FKTK aicināja bankas un apdrošināšanas sabiedrības atturēties no dividenžu izmaksas un akciju atpirkšanas, kuras mērķis ir atlīdzība akcionāriem,

kā arī piemērot piesardzīgu un ilgtspējīgu mainīgā atalgojuma politiku. Tāpēc 2020. gadā neviena no bankām neizmaksāja dividendes, bet novirzīja līdzekļus kapitāla stiprināšanai. 2021. gada septembrī ECB un ESRK, ņemot vērā sarūkošo Covid-19 pandēmijas radīto nenoteiktību pasaules finanšu tirgos un tā brīža makroekonomiskās prognozes, kas apstiprināja tautsaimniecības atveseļošanos, nolēma turpmāk vairs nepagarināt to iepriekš izdotās rekomendācijas par dividenžu izmaksas ierobežošanu. Turpinot atbalstīt vienotu ES valstu pieeju attiecībā uz dividenžu izmaksu, akciju atpirkšanu un atalgojuma politiku, FKTK arī atjaunoja iepriekš īstenoto praksi, vienlaikus atsevišķi izvērtējot situāciju katrā FKTK tiešajā uzraudzībā esošajā kredītiestādē un apdrošināšanas sabiedrībā, kā arī piemērojot piesardzīgu, uz nākotni vērstu pieeju, kas balstīta uz iestādes biznesa modeļa ilgtspējas un risku novērtējumu, kā arī stabilas kapitāla bāzes uzturēšanu.

Makroprudenciālo instrumentu piemērošana

Tā kā joprojām ir vērojama Covid-19 pandēmijas negatīvā ietekme uz tautsaimniecības attīstību, 2021. gadā līdzīgi kā iepriekšējā gadā finanšu sektoram kopumā netika noteiktas jaunas stingrākas makroprudenciālās prasības. Finanšu cikla rādītājiem saglabājoties zemā līmenī, PKR⁵ apmērs netika mainīts (0%). Savukārt, ņemot vērā kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma rādītāju pārmaiņas, BlueOr Bank AS tika identificēta kā pietā C-SNI⁶ Latvijas Republikas finanšu sektorā, nosakot tai C-SNI kapitāla rezerves prasību 0.25% apmērā no saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulu (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 aprēķinātās kopējās riska darījumu vērtības. Iepriekš identificēto četru C-SNI – “Swedbank” AS, AS “SEB banka”, AS “Citadele banka” un AS “Rietumu Banka” – C-SNI kapitāla rezervju prasības tika noteiktas attiecīgi 2%, 1.75%, 1.50% un 1% apmērā. Salīdzinājumā ar iepriekš noteiktajām prasībām AS “Citadele banka” C-SNI kapitāla rezerves apmērs tika paaugstināts par 0.25%, savukārt AS “SEB banka” un AS “Rietumu Banka” – samazināts par 0.25%. ņemot vērā Covid-19 pandēmijas negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību un paaugstināto neskaidrību par epidemioloģisko un ekonomisko attīstību, C-SNI kapitāla rezerves pieauguma AS “Citadele banka” un pirmreizēji noteiktās rezerves prasības BlueOr Bank AS piemērošanai tika noteikts pārejas periods, un bankām šīs prasības būs jāsaņem nodrošināt ar 2023. gadu.

2022. gada 1. janvārī stājas spēkā FKTK “Kreditriskā pārvaldīšanas normatīvo noteikumu” grozījumi, kas paredz uz aizņēmējiem vērstu instrumentu⁷ prasību piemērošanu arī citās

⁵ <https://www.fktk.lv/mediju-telpa/nozares-temati/makroprudenciala-uzraudziba/pretcikliska-kapitala-rezerve/>

⁶ <https://www.fktk.lv/mediju-telpa/nozares-temati/makroprudenciala-uzraudziba/sistemiski-nozimigas-iestades/>

⁷ <https://www.fktk.lv/mediju-telpa/nozares-temati/makroprudenciala-uzraudziba/uz-aiznemejiem-verstie-instrumenti/>

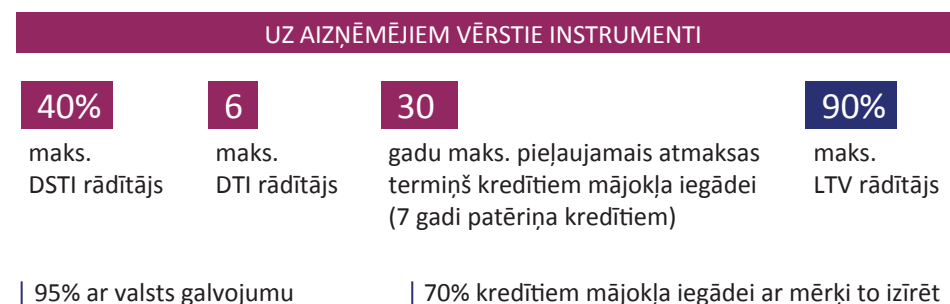
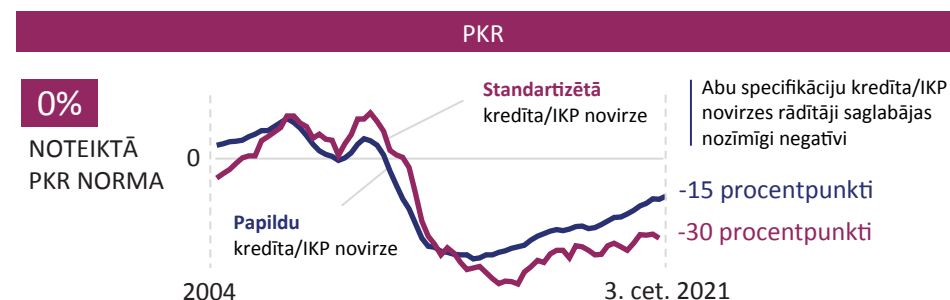
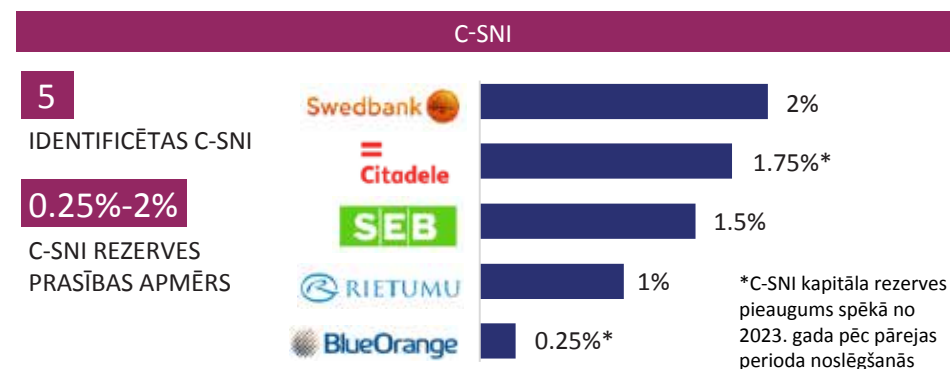
ES dalībvalstīs reģistrētām kredītiestādēm, kuras ir tiesīgas sniegt finanšu pakalpojumus Latvijas Republikā (ar filiāles starpniecību vai bez tās). Šie grozījumi mazinās regulējuma arbitrāžas potenciālu un uzlabos uz aizņēmējiem vērstu instrumentu piemērošanas efektivitāti, veicinot kredītņēmēju, kuri saņēmuši kredītus ne tikai no vietējām, bet arī citu dalībvalstu kredītiestādēm, noturību finanšu cikla lejupslīdes fāzēs, kā arī finanšu un kapitāla tirgus stabilitāti.

Aktuālākie ES pirmā līmeņa tiesību aktu priekšlikumi finanšu pakalpojumu jomā

FKTK turpina aktīvi sekot līdzi ES finanšu sektora pirmā līmeņa regulējuma pārmaiņām. Svarīgākie no pašreiz aktuālajiem grozījumu priekšlikumiem ir plānotie grozījumi CRD⁸ un CRR⁹, lai pabeigtu starptautisko uzraudzības standartu *Basel III* ieviešanu, sāktu KTS rīcības plāna īstenošanu, paredzot izstrādāt regulas projektu ESAP izveidei, kā arī Maksāt-spējas II un noregulējuma prasību pārskatīšanu apdrošinātājiem.

Basel III final ir Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 2017. gadā publicēts priekšlikums ar mērķi sekmēt banku sistēmas noturību un spēju finansēt tautsaimniecību un novērst pēc globālās finanšu krīzes (2008.–2010. gadā) identificētās nepilnības banku regulējumā. 2021. gada oktobrī EK publicēja priekšlikumu CRD un CRR grozījumiem, kuru spēkā stāšanās paredzēta 2025. gadā. Priekšlikums ievieš jaunu prasību – **iekšējo modeļu rezultāta minimumu** (*output floor*) –, kas nosaka limitu, cik lielā mērā kredītiestādes ar iekšējo modeli iegūtais rezultāts var atšķirties no standartizētās, regulējumā noteiktās riska pakāpes kapitāla prasību aprēķina nolūkiem. Būtiskas pārmaiņas skar arī standartizēto un uz iekšējiem reitingiem balstīto kredītriska aprēķināšanas pieeju, kredītriska vērtības korekciju, operacionālā riska novērtēšanas metodes, kā arī kapitāla prasību aprēķinu tirgus riskam tirdzniecības portfeli. Papildus *Basel III final* reformas ieviešanai EK priekšlikums satur arī jaunas prasības kredītiestādēm vides, sociālajā un pārvaldības (ESG) jomā, kā arī pārmaiņas trešo valstu kredītiestāžu filiāļu uzraudzības, krīzes pārvaldības un noguldījumu garantiju ietvaros.

Lai sekmētu 2020. gada 24. septembrī pieņemtā pirmā KTS rīcības plāna¹⁰ īstenošanu un nodrošinātu centralizētu piekļuvi publiski pieejamai informācijai, kas ir nozīmīga finanšu

9. attēls. Svarīgākie noteiktie makroprudenciālās uzraudzības instrumenti.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/EK (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012.

¹⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Kapitāla tirgu savienība cilvēku un uzņēmumu labā – jauns rīcības plāns" (COM(2020) 590 final).

pakalpojumu, kapitāla tirgu un ilgtspējas jomā, EK 2021. gada 25. novembrī publicēja KTS priekšlikuma pakotni, kurā ietilpst ESAP regula¹¹, kā arī grozījumi Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondu regulā, Finanšu instrumentu tirgus regulā un Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku direktīvā. ESAP regulas priekšlikums paredz papildināt esošo informācijas atklāšanas prasību ietvaru, nodrošinot publisku pieeju informācijai, kura uzņēmumiem un citām iestādēm jāsniedz saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem, t.sk. Prospektu regulu, Īsās pārdošanas regulu, Tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regulu, Taksonomijas regulu, Caurskatāmības direktīvu, Pārņemšanas piedāvājumu direktīvu, Revīzijas direktīvu u.c. Tiek paredzēta iespēja jebkurai iestādei (t.sk. mazajam un vidējam uzņēmumam un biržu sarakstos neiekļautai iestādei) brīvprātīgi iesniegt ESAP finanšu, ilgtspējas vai jebkuru citu atbilstošu informāciju. ESAP ietvaros šo informāciju apkopos speciāli šim nolūkam izveidotas struktūras, kuru sarakstu savā tīmekļvietnē publicēs un uzturēs EVTI. Piekļuvei ESAP informācijai plānots nodrošināt bez maksas (vienlaikus paredzot EVTI tiesības piemērot maksu lietotājiem, kuri pieprasīs ļoti lielu informācijas apjomu, vai bieži atjaunojamas informācijas sniegšanai). Nav paredzēts noteikt ESAP pieejamiem datiem apgrūtināšanos nosacījumus, lai varētu tos izmantot un darīt to atkārtoti. ESAP plānots atklāt 2024. gada beigās, pakāpeniski papildinot pieejamo funkcionalitāti pārejas periodā līdz 2026. gadam. Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondu regulas grozījumu mērķis ir veicināt ieguldījumus ilgtermiņa aktīvos ar alternatīvo ieguldījumu fondu starpniecību un sabalansēt dažādu ieguldītāju intereses ar uzsvāru uz tādu ieguldītāju aizsardzību, kuri nav profesionāli ieguldītāji, vienlaikus padarot produktu pievilcīgāku. Savukārt Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku direktīva tiek pārskatīta, lai panāktu papildu finansējuma iespējas komercsabiedrībām, attīstot alternatīvo ieguldījumu fondu iesaisti kredīšanas aktivitātēs un nosakot vienotas prasības šādiem fondiem. Alternatīvo ieguldījumu fondu

pārvaldnieku direktīvas grozījumu mērķis ir veicināt likviditātes pārvaldības instrumentu piemērošanu, ieviešot vienotas prasības efektīvākai likviditātes risku pārvaldei arī sarežģītos tirgus apstākļos, pilnveidojot regulējumu alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka funkciju deleģēšanas gadījumos un ieguldītāju interešu aizsardzības jomā.

Apdrošināšanas jomā 2021. gada 22. septembrī EK publicēja priekšlikumu visaptverošiem grozījumiem Maksātnespējas II direktīvā, kā arī jaunai Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma režīma direktīvai¹². Maksātnespējas II direktīvas grozījumu mērķis ir veicināt apdrošinātāju devumu finansējuma nodrošināšanā Covid-19 pandēmijas negatīvo seku pārvarēšanai ES tautsaimniecībā, stiprināt KTS darbību un sekmēt līdzekļu novirzīšanu Eiropas zaļā kursa īstenošanai. Tiek plānots stiprināt stimulus apdrošinātājiem iesaistīties ilgāku termiņu ilgtspējīga finansējuma nodrošināšanā, uzlabot prasību riska jutīgumu, mazināt pārmērīgu īstermiņa tirgus svārstību ietekmi uz apdrošinātāju maksātspēju, kā arī uzlabot proporcionalitātes pieeju prasību piemērošanai. Papildus iecerēts uzlabot apdrošināšanas sektora uzraudzības kvalitāti, konsekvenci un koordināciju ES ietvaros, stiprināt apdrošināšanas ņēmēju un labuma guvēju aizsardzību (t.sk. gadījumos, kad apdrošinātājs kļūst maksātnespējīgs) un uzlabot spēju reaģēt uz potenciālu sistēmiskā riska uzkrāšanos apdrošināšanas sektorā. Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma režīma direktīvu savukārt iecerēts ieviest ar mērķi ES ietvaros nodrošināt apdrošinātāju un uzraudzības iestāžu labāku sagatavotību būtiskiem finansiāliem sarežģījumiem. Direktīvā plānots ietvert arī prasības noregulējuma plānošanai un noregulējamības novērtējumiem, noregulējuma rīkiem un uzraudzības iestāžu tiesībām, pārrobežu grupu noregulēšanas nodrošināšanai, kā arī pamērojamām sankcijām.

¹¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas vienoto piekļuves punktu, kurš nodrošina centralizētu piekļuvi publiski pieejamai informācijai saistībā ar finanšu pakalpojumiem, kapitāla tirgiem un ilgtspēju.

¹² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko izveido apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Direktīvas 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2009/138/EK, (ES) 2017/1132 un Regulas (ES) Nr. 1094/2010 un (ES) Nr. 648/2012.

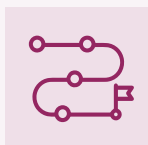
Inovatīviem un drošiem finanšu pakalpojumiem labvēlīga uzņēmējdarbības vide

Inovāciju centra eksperti sniedza atbalstu 54 konsultācijās finanšu uzņēmumiem.

44 no 125 aptaujātajiem Latvijas finanšu tirgus dalībniekiem izmanto inovatīvus risinājumus finanšu pakalpojumu sniegšanai.

FKTK izstrādājusi un ievieš *SupTech* stratēģiju 5 gadiem.

Izstrādāti licencēšanas ceļveži kolektīvās finansēšanas, maksājumu un e-naudas pakalpojumu sniedzējiem.

3.

Inovācijas

2021. gadā FKTK turpināja veicināt finanšu tehnoloģiju jeb *FinTech* vides attīstību, sniegt atbalstu jauniem un esošajiem finanšu uzņēmumiem, radīt inovatīvu un draudzīgu vidi finanšu pakalpojumu sektorā, kā arī pilnveidot regulējumu. **Saskaņā ar FKTK aptaujas datiem 2021. gadā 44 no 125 dalībniekiem norādīja, ka jau pašlaik izmanto kādu inovatīvu risinājumu finanšu pakalpojumu sniegšanai, turklāt 15 no tiem ir izveidota īpaša komanda inovatīvu risinājumu izstrādei un ieviešanai.**

Digitālo transformāciju finanšu sektorā veic sistēmiskās bankas un atsevišķi *FinTech* uzņēmumi. Vērojami divi inovāciju virzieni: viens izriet no tirgus regulējuma (Maksājumu pakalpojumu direktīva (PSD2), tuva dar-

bības lauka datu apmaiņa (NFC), lietojumprogrammu saskarnes (API)), bet otrs balstās uz finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku pašu iniciatīvu (biometriskie dati, mākslīgais intelekts, lielie dati, robokonsultācijas, mašīnmācīšanās u.tml.). Bankas ir ieviesušas lietojumprogrammu saskarnes, bezkontakta maksājumus un biometriskos risinājumus, tomēr investīcijas progresīvās inovācijās nav pietiekamas. Mākoņdatošana tiek izmantota divas reizes mazāk (14% respondentu) nekā vidēji ES. 50% mazo finanšu iestāžu tuvākajā nākotnē neplāno ieviest jauninājumus. Lai vairāk orientētos uz klientiem, bankām būtu aktīvāk jāpielāgo tādi jauninājumi kā mākslīgais intelekts, lielie dati un mākoņu analītika, jāpalielina informācijas tehnoloģijām paredzētais budžets un vienlaikus rūpīgi jāpārvalda ar trešo pušu pakalpojumu sniedzējiem saistītie kiberriski.

Informācijas sistēmu drošības pārvaldība

Finanšu iestāžu darbība arvien vairāk tiek digitalizēta un arvien vairāk ir atkarīga no informācijas sistēmu drošības. FKTK 2021. gadā veica vairākas tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības pārbaudes, īpaši jauno tehnoloģiju izmantošanā. Pašlaik kopā ar ES uzraugiem noris darbs pie Digitālās darbības noturības regulas projekta (*Digital Operational Resilience Act* (DORA)). Lai nodrošinātu kritisko finanšu pakalpojumu nepārtrauktu pieejamību Latvijas sabiedrībai valsts apdraudējuma gadījumā, FKTK 2021. gadā apstiprināja “Kritisko finanšu nozares pakalpojumu pārvaldības normatīvos noteikumus”. Noteikumi identificē kritisko pakalpojumu sniedzējus, nosaka prasības kritisko pakalpojumu apjomam un vienotas prasības kritisko pakalpojumu nepārtrauktības plāniem.

FKTK atbalsts *FinTech* jomā

2021. gadā FKTK turpināja attīstīt *FinTech* vidi, paplašinot atbalsta instrumentu – Inovāciju centra un Regulatīvās smilškastes – darbību. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu Inovāciju centrā par 30% pieauga konsultāciju skaits esošajiem un jauniem uzņēmumiem un ideju autoriem, kas plāno attīstīt inovatīvus finanšu pakalpojumus Latvijā. Inovāciju centrā FKTK eksperti konsultē licencēšanas, uzraudzības, NILLTPFN un citās jomās. 2021. gadā dominēja konsultācijas par maksājumu pakalpojumu sniegšanu (29%) un kolektīvo finansēšanu (24%).

No Inovāciju centrā sniegtajām konsultācijām 18% pērn bija regulējuma tehnoloģiju jeb *RegTech* jomā – uzņēmumi izstrādā NILLTPF risku pārvaldības risinājumus, palīdz automatizēt finanšu iestāžu klientu izpēti un izvērtēšanas procesus un pārbaudīt reputāciju, kā arī palīdz izveidot kredītriska izvērtēšanas modeļus. Interese vērojama arī par kriptofinšu pakalpojumu sniegšanu (13% no konsultācijām).

2021. gadā FKTK paplašināja Inovāciju centra darbību, ieviešot regulārus tematiskus pasākumus un veidojot dialogu ar tirgus dalībniekiem maksājumu pakalpojumu, kolektīvās finansēšanas un finanšu tehnoloģiju jomās. FKTK rīkotos seminārus 2021. gadā apmeklēja vairāki simti finanšu nozares ekspertu. Papildus FKTK eksperti ar savām zināšanām un pieredzi dalījās arī citos ar *FinTech* sektoru saistītos pasākumos.

Lai stimulētu *FinTech* tirgus attīstību, 2021. gadā FKTK pārskatīja licencēšanas procesu un ieviesa jaunu pieeju – pirmslicencēšanas izvērtēšanu. Lai būtu vieglāk izprast licencēšanas gaitu, izveidoti un FKTK tīmekļvietnē pieejami licencēšanas ceļveži kolektīvās finansēšanas un maksājumu un e-naudas pakalpojumu sniedzējiem.

2021. gadā ES līmenī turpinājās vienotā kriptofinšu regulējuma MiCA (*Markets in Crypto-assets*) izveide. Regulējums sekmēs sadarbību starp valstīm un nodrošinās lielāku regulatīvo noteikumu tirgus dalībniekiem. Jauns virtuālo aktīvu regulējums palīdzēs nodrošināt augstu patērētāju un ieguldītāju aizsardzības līmeni, tirgus integritāti un finanšu stabilitāti, kā arī piemērot NILLTPFN prasības attiecībā starp dalībniekiem, kas iesaistīti virtuālo aktīvu darījumos.

SupTech stratēģija un tās īstenošana

2021. gads bija pirmais gads pēc FKTK informācijas tehnoloģiju funkcijas reorganizācijas. Tās rezultātā tika izveidots uzraudzības tehnoloģiju jeb *SupTech* attīstības un uzturēšanas virziens, kas atbilst jaunākajām tendencēm arī radniecīgās ES organizācijās. Strukturālo pārmaiņu galvenais mērķis ir nepastarpināti prioritizēt finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības darba efektivitātes un kvalitātes uzlabošanu.

Viena no pirmajām aktivitātēm bija vidēja termiņa (piecu gadu) *SupTech* stratēģijas izveide. Stratēģija ir pakārtota FKTK kopējai stratēģijai. *SupTech* stratēģija definē *SupTech* misiju, kas nosaka orientāciju uz galvenajām FKTK klientu grupām (t.sk. finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku klientiem), lai realizētu to interešu aizsardzību un iespēju veicināšanu saprotamā, ērtā, efektīvā, proaktīvā un ilgtspējīgā veidā.

Tālāk definētie stratēģiskie uzdevumi jau nosaka virzienus, kuros īstenojami ikgadējie attīstības projekti. Stratēģiskajos uzdevumos ņemts vērā, ka pastāv būtisks uzraudzības procesā analizējama informācijas apjoms, kam turklāt ir tendence pastāvīgi pieaugt. Tas prasa efektīvu un modernu analītikas rīku ieviešanu gan strukturētu datu, gan teksta apstrādei.

FKTK arvien vairāk iesaistās starptautiskajā sadarbībā ar radniecīgām organizācijām, un tas savukārt uzliek par pienākumu arī tehnoloģiski būt līdzvērtīgiem un ieviest vai integrēt informācijas sistēmas, kuras nosaka ES centralizēti īstenotie projekti un sadarbības virzieni. Līdz ar to šim virzienam pastāvīgi jāvelta nozīmīgi resursi.

Vēl viens no būtiskākajiem *SupTech* stratēģiskajiem virzieniem ir tehnoloģiski nodrošinātu pakalpojumu (*RegTech*) ieviešana un attīstīšana finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbībā.

SupTech 2021. gada attīstības fokuss un prioritātes

Ņemot vērā 2023. gadā plānoto FKTK un Latvijas Bankas integrāciju, jau 2021. gadā tika sāktas tehnoloģiskās aktivitātes saistībā ar šo procesu. Šo darbību galvenie mērķi ir nodrošināt uzraudzības darbības nepārtrauktību, dublējot aktivitāšu un sistēmu optimizēšanu, kā arī jaunu informācijas sistēmu attīstīšanu, kas nodrošinātu Latvijas Bankas darbību pēc integrācijas.

Ņemot vērā jaunās SupTech stratēģijas mērķus, uzmanība tika pievērsta jaunu tehnoloģiju ieviešanai. Pirmais solis ir šo tehnoloģiju apzināšana, izvērtēšana un praktiska izmēģināšana. Lai to nodrošinātu, tika izveidota FKTK inovāciju laboratorija (iLab), kas ir organizatoriska platforma jaunu procesu un tehnoloģiju izpētei, cieši sadarbojoties dažādu profilu FKTK darbiniekiem (gan informācijas tehnoloģiju jomas, gan dažādu uzraudzības pakalpojumu ekspertiem) un ārējiem sadarbības partneriem.

Viens no neapšaubāmiem nākotnes attīstības virzieniem ir mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošana, jo tas ir attīstības virziens arī lielai daļai būtisko tehnoloģiju un sistēmu ražotāju. Tas nozīmē, ka arī uzraudzības attīstība bez mākoņdatošanas pakalpojumu ieviešanas faktiski nav iespējama. Tāpēc 2021. gadā tika īstenotas aktivitātes un projekti mākoņdatošanas tehnoloģiju apguvē un ieviešanā, taču tas nav paveicams īstermiņā, tāpēc projekti šajā virzienā turpināsies arī nākamajos gados.

FKTK darbības efektivitātes uzlabošanai 2021. gadā tika pārskatīts projektu pārvaldības ietvars un sāka jauna ietvara, kas ļaus gan labāk pārvaldīt projektu portfeli, gan īstenot pašus projektus, ieviešana. Tā ir FKTK iniciatīva, kurā iesaistīti visi darbinieki un kura turpinās arī 2022. gadā.

Tehnoloģijas un inovācijas

2021. gadā FKTK turpināja attīstīt efektīvu un standartizētu finanšu un statistikas datu pārvaldības sistēmu gan datu saņemšanā, gan to pilnvērtīgākā izmantošanā uzraudzības procesa nodrošināšanai. Lai nodrošinātu vienvērtīgu vidi, XBRL datu formātu FKTK lieto ne tikai ES centralizēto pārskatu saņemšanai, bet arī lokālo pārskatu nodrošināšanai. Lai uzlabotu pakalpojumu, FKTK ieviesa pārskatu taksonomiju repozitoriju, kas ir brīvi pieejams finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem. Publiski pieejamais tirgus dalībnieku reģistrs FKTK tīmekļvietnē tika nodrošināts arī ar mašīnlasāmu datu pieejamību.

Nozīmīgākie projekti

2021. gadā tika īstenoti kopumā 48 dažāda apjoma projekti. Nozīmīgākais no tiem ir atjauninātais NILLTPFN uzraudzības risinājums, kas nodrošina operatīvu un detalizētu NILLTPFN pārkāpumu atklāšanu. Ikdienu uzraudzības procesos tika ieviesta Uzraudzības informācijas sistēma. Tas bija papildinājums jau ieviestajam klātienē auditu dokumentēšanas un vadīšanas procesam, kas audita un citus uzraudzības procesus ļauj padarīt vēl caurredzamākus un efektīvākus. Lai uzlabotu datu drošību un pakalpojuma ērtumu finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem, tika ieviesta jauna informācijas sistēma datu saņemšanai.

iLab: iniciatīvas un realizētie projekti

Inovācijas FKTK darbības attīstībā nav pašmērķis, bet gan instruments kvalitātes, iespēju un efektivitātes uzlabošanai. Lai nodrošinātu inovāciju praktisku īstenošanu un vienlaikus tam neiztērētu nepieņemami lielus resursus, tika izveidota FKTK inovāciju laboratorija – iLab. 2021. gadā tika īstenoti četri iLab projekti (viens no tiem pabeigts 2022. gadā). Šajos projektos, kas katrs ilga trīs mēnešus, tika izvērtēti balss apstrādes, mākoņdatošanas biznesa inteligences un tīkla analītikas risinājumi. Tā rezultātā viena no izskatītajām tehnoloģijām ir iekļauta aktuālajā projektu plānā un sāks izstrādes un ieviešanas procesu. Savukārt vēl divas tehnoloģijas identificētas kā aktualizējamas projektu portfeli vidējā termiņā.

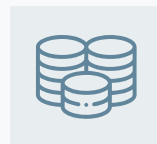
Efektīvs finanšu sektora krīžu vadības un banku noregulējuma mehānisms

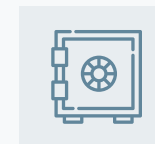
2021. gadā tika aktualizēti 12 noregulējuma plāni, t.sk. 9 FKTK tiešā kompetencē esošo banku noregulējuma plāni.

Veikts noregulējuma instrumenta – iekšējās rekapitalizācijas – mehānisma darbības izvērtējums (*dry-run*).

2021. gadā Latvijas bankas pārskaitīja VNF 4.6 milj. eiro, un kopš 2015. gada Latvijas bankas ir iemaksājušas VNF 43.3 milj. eiro.

Pilnā apmērā nodrošināti maksājumi NGF un AAF. Gada beigās NGF kontā Latvijas Bankā bija 166.7 milj. eiro, AAF kontā – 19.3 milj. eiro.

- nodrošināt savlaicīgas iemaksas VNF.

Izvirzīto prioritāšu ietvaros FKTK 2021. gadā pilnvērtīgi piedalījās VNV iniciētajos projektos un noregulējuma plānošanas cikla pasākumos, kā arī darba grupās, kuras izstrādāja noregulējuma labās prakses vadlīnijas un atbilstoši darba plāniem pilnveidoja noregulējuma ietvaru. 2021. gadā tika veikts noregulējuma instrumenta – iekšējās rekapitalizācijas – mehānisma darbības izvērtējums (*dry-run*) ar mērķi novērtēt esošā regulējuma efektivitāti, identificēt nacionālās īpatnības un attiecīgi pilnveidot iekšējos procesus. Tā rezultātā tika veikti vairāki uzlabojumi FKTK iekšējos procesos, t.sk. izstrādāti kredītiestādes īpašā vadītāja amata kandidāta atlases normatīvie noteikumi, kas nosaka kārtību, kā, īstenojot noregulējuma darbības, FKTK ieceļ īpašo vadītāju atbilstoši Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma likuma 42. panta prasībām.

Visām Latvijas bankām 2021. gadā bija izstrādāti noregulējuma plāni. Pamatojoties uz iepriekšējos gados izstrādātajiem noregulējuma plāniem, pārskata gadā tika turpināta noregulējuma plānu detalizētāka izstrāde un

4.1. Noregulējuma mehānisma un aizsardzības sistēmu izmaiņas

ECB tiešajai uzraudzībai VUM ietvaros pakļauto banku, kā arī pārrobežu grupu banku noregulējuma iestādes funkcijas veic VNV, bet FKTK pārstāvji piedalās VNV īstenotajos noregulējuma procesos un VNV lēmumu sagatavošanā, kā arī īsteno VNV pieņemtos lēmumus. 2021. gadā trīs Latvijas bankas un viena dalībvalsts bankas filiāle ar 81.9% īpatsvaru banku kopējos aktīvos bija pakļautas tiešam VNV noregulējumam.

Lai nodrošinātu noregulējuma funkcijas efektīvu darbību, FKTK kā noregulējuma iestāde katru gadu izvērtē noregulējuma ietvara atbilstību noteiktajām prasībām un labākajai praksei un identificē gada prioritātes un mērķus. 2021. gada plānā prioritātes noregulējuma jomā bija:

- panākt, ka noregulējuma process ir tūlītēji piemērojams konkrētās situācijās (turpināt noregulējuma instrumentu operacionalizāciju);
- nodrošināt noregulējuma plānu aktualizāciju un lēmumu par minimālajām pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasībām apstiprināšanu;

4.

pilnveidošana, īpaši attiecībā uz bankām, kurām ir paredzēts noregulējums. FKTK saglabāja būtisku lomu banku, kas ir tiešā VNV kompetencē, noregulējuma plānu sagatavošanā. 2021. gadā FKTK noregulējuma eksperti turpināja aktīvi piedalīties trīs tiešā VNV kompetencē esošo Latvijas banku un vienas dalībvalsts bankas filiāles noregulējuma plānu izstrādes procesā. Pārskatot banku noregulējuma plānus, turpinājās katrai bankai piemērotāko noregulējuma instrumentu un to piemērošanas operacionālo soļu padziļināta vērtēšana, cieši sadarbojoties ar banku speciālistiem, lai nodrošinātu noregulējuma plānošanai nepieciešamās informācijas saņemšanu, identificētu noregulējuma procesa šķēršļus un veiktu proaktīvus pasākumus to likvidēšanai.

2021. gadā tika aktualizēti 12 noregulējuma plāni, t.sk. deviņi FKTK tiešā kompetencē esošo banku noregulējuma plāni.

2021. gadā, atbilstoši VNV metodoloģijai izstrādājot banku noregulējuma plānus, tika noteiktas minimālās pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasības konsolidācijas līmenī, kas ir viens no galvenajiem noregulējuma instrumentiem. FKTK tiešā kompetencē esošajām bankām pārskata gadā, pamatojoties uz FKTK minimālo pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasību noteikšanas metodoloģiju, tika noteiktas minimālās pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasības atbilstoši banku noregulējuma plānu stratēģijai.

VNV ciešā sadarbībā ar nacionālajām noregulējuma iestādēm (t.sk. FKTK) ir atbildīga par gadskārtējās *ex-ante* iemaksas VNF, ko katra iestāde veic saskaņā ar Vienotā noregulējuma mehānisma regulas noteikumiem, aprēķināšanu un par VNF līdzekļu pārvaldīšanu un izmantošanu. VNF uzdevums ir nodrošināt finanšu līdzekļus, kurus krīzes gadījumā var izmantot bankas noregulējuma finansēšanai. VNF līdzekļus veido dalībvalstu, t.sk. Latvijas, banku iemaksas ar mērķi pakāpeniski līdz 2024. gadam sasniegt apmēru, kas veido vismaz 1% no segtajiem noguldījumiem visās bankās visās iesaistītajās dalībvalstīs. Atbilstoši VNV veiktajiem aprēķiniem 2021. gadā Latvijas bankas pārskaitīja VNF 4.6 milj. eiro un kopš 2015. gada Latvijas bankas ir iemaksājušas VNF 43.3 milj. eiro.

4.2. Krīžu pārvaldības pilnveide

Viens no FKTK būtiskiem uzdevumiem ir būt gatavai nekavējoties rīkoties atbilstoši konkrētas bankas vai finanšu sistēmas krīzes situācijai. Tāpēc viena no FKTK 2021. gada prioritātēm bija krīzes pārvaldības procesa pilnveides turpināšana, nodrošinot efektīvu un koordinētu krīzes pārvaldības mehānismu.

2021. gadā tika pārskatīti un pilnveidoti iekšējie procesi, kas nodrošina FKTK vadības un iesaistīto darbinieku proaktīvu un tūlītēju rīcību krīzes situācijā. FKTK speciālisti katru gadu rūpīgi izvērtē iepriekšējo pieredzi krīzes situāciju risināšanā un veic nepieciešamos

grozījumus iekšējos normatīvajos dokumentos, kuri reglamentē krīzes situācijas novēršanas pasākumus. Šajā jomā FKTK galvenais uzdevums ir laikus konstatēt problēmas bankas darbībā, īstenot pasākumus, kas varētu problēmas novērst, un ar pašas bankas paredzētiem atveseļošanas pasākumiem vai ar noregulējuma instrumentiem noregulēt bankas darbību, ja tas ir sabiedrības interesēs, bet, ja tas nav iespējams, nodrošināt bankas likvidāciju un normatīvajos aktos paredzētās noguldītāju aizsardzības sistēmas iedarbināšanu.

Ņemot vērā Ziemeļvalstu banku būtisko īpatsvaru Latvijas finanšu sistēmā, Latvija piedalās Ziemeļu un Baltijas valstu pārrobežu stabilitātes grupas darbā. Šajā grupā ietilpst astoņu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu finanšu ministrijas, centrālās bankas, uzraudzības un noregulējuma iestādes. **Ziemeļvalstis un Baltijas valstis grupas ietvaros ir vienojušās regulāri rīkot krīzes simulācijas mācības.**

4.3. Garantiju sistēma

Finanšu stabilitātes sistēmu Latvijā veido:

- Noguldījumu garantiju fonds;
- Apdrošināto aizsardzības fonds;
- Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzības sistēma.

Noguldījumu garantiju fonds

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma 6. panta prasībām FKTK regulāri veic NGF stresa testu. 2021. gadā tika veiktas KKS GA saņēmēju saraksta pārbaudes. Tika pārbaudīta 27 KKS spēja sagatavot noguldītāju sarakstu un iesniegt FKTK pieprasīto informāciju noteiktā veidā un termiņā. Stresa testa gaitā FKTK visām KKS sniedza atbalstu ar skaidrojumiem par pieprasāmās informācijas sagatavošanu un pēc testa veikšanas nosūtīja vēstuli, pieprasot veikt uzlabojumus iekšējās kontroles sistēmā.

2021. gadā tika īstenota arī GA pārrobežu izmaksas funkcijas pārbaude. Šajā stresa testa posmā bija piesaistīts arī ārējais dalībnieks – Lietuvas noguldījumu garantiju fonds (*VĮ "Indėlių ir investicijų draudimas"*). Testa mērķis bija novērtēt pārrobežu sadarbības un informācijas apmaiņas efektivitāti atbilstoši starp fondiem noslēgtā sadarbības līguma nosacījumiem. Ņemot vērā stresa testa rezultātus, tika veikti iekšējo procesu uzlabojumi.

Vidējais piemērojamais korekcijas koeficients bankām 2021. gadā bija 122.09%, bet KKS – 93.49%. Tas nozīmē, ka bankas vidēji iemaksāja par 22.09% vairāk, nekā tām būtu bijis jāmaksā no segto noguldījumu apmēra saskaņā ar bāzes likmi, bet KKS – vidēji par 6.51%

mazāk. Noguldījumu piesaistītāji maksājumus NGF par 2021. gadu veica 20.4 milj. eiro apmērā.

Pārskata gadā FKTK nodrošināja GA izmaksas ar AS “Citadele banka” (izmaksātājbankas) starpniecību likvidējamās AS “Latvijas Krājbanka” (LAS “Latvijas Krājbanka”), likvidējamās ABLV Bank, AS (LAS ABLV Bank) un likvidējamās AS “PNB Banka” (LAS “PNB Banka”) noguldītājiem Noguldījumu garantiju likumā noteiktajā apmērā.

2021. gadā GA tika izmaksātas:

- 189 tūkst. eiro apmērā LAS “Latvijas Krājbanka” noguldītājiem;
- 2 230 tūkst. eiro apmērā LAS ABLV Bank noguldītājiem;
- 2 911 tūkst. eiro apmērā LAS “PNB Banka” noguldītājiem.

Piecu gadu termiņš no dienas, kad FKTK konstatēja noguldījumu nepieejamību (Noguldījumu garantiju likuma 3. panta ceturrtā daļa), LAS ABLV Bank gadījumā beigsies 2023. gada 2. martā un LAS “PNB Banka” gadījumā 2024. gada 21. augustā.

FKTK 2021. gadā nodrošināja NGF līdzekļu uzkrāšanu un pārvaldīšanu, un gada beigās NGF kontā Latvijas Bankā bija 166.7 milj. eiro.

FKTK nodrošina NGF uzskaiti saskaņā ar FKTK finanšu grāmatvedības politiku. Ar NGF 2021. gada finanšu pārskatiem un neatkarīgu revidentu ziņojumu par tiem var iepazīties FKTK tīmekļvietnē <https://www.fktk.lv/par-mums/gada-parskati/>.

GA izmaksa AS “TRASTA KOMERCBANKA” noguldītājiem

FKTK pieņēma lēmumu uzdot AS “TRASTA KOMERCBANKA” veikt GA izmaksas no bankas pašas līdzekļiem, ņemot vērā:

- Noguldījumu garantiju likuma 25. panta noteikumu, ka GA no noguldījumu piesaistītāja un NGF līdzekļiem var izmaksāt ar tā noguldījumu piesaistītāja starpniecību, kuram iestājusies noguldījumu nepieejamība;
- to, ka, iestājoties noguldījumu nepieejamībai, AS “TRASTA KOMERCBANKA” bija pietiekami līdzekļi, lai izmaksātu GA visiem saviem noguldītājiem, kuriem tā pienākas, pilnā apmērā.

Līdz ar to AS “TRASTA KOMERCBANKA” noguldītājiem paredzēto GA izmaksai NGF līdzekļi netika izmantoti.

2021. gada 4. martā AS TRASTA KOMERCBANKA” noguldītāji zaudēja prasījuma tiesības pret NGF par GA izmaksu, jo beidzās piecu gadu termiņš no dienas, kad FKTK konstatēja

AS “TRASTA KOMERCBANKA” noguldījumu nepieejamību (Noguldījumu garantiju likuma 3. panta ceturrtā daļa), izņemot GA noguldītājiem, kuriem ar 2021. gada 4. martu tika atjaunotas tiesības uz GA saņemšanu saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma 19. panta piektās daļas prasībām vai ņemot vērā Noguldījumu garantiju likuma 3. panta ceturrtās daļas nosacījumus. Šādu noguldītāju skaits ir 103 un GA kopsumma – 239 tūkst. eiro. Šie noguldītāji vēl var saņemt GA līdz 2026. gada 3. martam.

GA izmaksa LABA Kooperatīvās Krājaizdevu sabiedrības noguldītājiem

FKTK 2020. gada 14. jūlijā anulēja LABA Kooperatīvajai Krājaizdevu sabiedrībai (LABA) 2005. gada 20. oktobrī izsniegto licenci krājaizdevu sabiedrības darbībai, un, sākot ar 2020. gada 14. jūliju, LABA noguldītājiem vairs nebija pieejami noguldījumi. FKTK, piemērojot Noguldījumu garantiju likumā noteikto regulējumu, pieņēma lēmumu, sākot ar 2020. gada 23. jūliju, ar FKTK starpniecību veikt GA izmaksu LABA noguldītājiem no NGF līdzekļiem. Atbilstoši LABA uzskaites datiem 2021. gada beigās vēl 41 noguldītājam pieņācās GA 28.9 tūkst. eiro apmērā.

Apdrošināto aizsardzības fonds

AAF līdzekļus veido apdrošināšanas sabiedrību atskaitījumi 0.1% apmērā no to apdrošināšanas prēmiju, kuras saņemtas no fiziskajām personām par likumā norādītajiem apdrošināšanas veidiem, bruto kopsummas. Kopš AAF darbības sākuma tā līdzekļi GA izmaksai izmantoti 12.3 tūkst. eiro apmērā. Tā kā 2015. gada beigās AAF līdzekļu apmērs bija pārsniedzis Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 288. pantā noteikto apmēru, FKTK 2016. gadā apturēja iemaksas AAF. 2021. gada beigās AAF bija uzkrāti 19.3 milj. eiro.

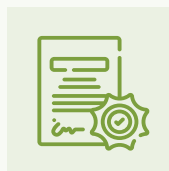
Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība

Ieguldītāju aizsardzības sistēmas pamatā ir ieguldītāju aizsardzības likums. Kompensācija vienam ieguldītājam tiek aprēķināta līdz 20 000 eiro. Kompensāciju izmaksu nodrošina FKTK.

Ieguldītāju aizsardzības likums neparedz kompensāciju izmaksas līdzekļu uzkrāšanu, bet, ja nepieciešams, ir paredzēts, ka līdzekļus nodrošina sistēmas dalībnieki jeb juridiskās personas, kas noteiktā kārtībā saņēmušas FKTK atļauju (licenci) ieguldījumu pakalpojumu sniegšanai.

Profesionāla un atbildīga organizācija ar efektīvu korporatīvo pārvaldību un procesiem

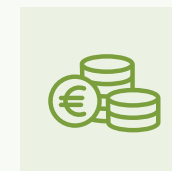
5.

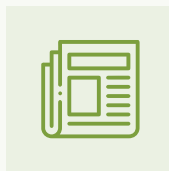
Notika 58 FKTK padomes sēdes, kurās pieņemti 185 lēmumi, un notika 9 Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes sēdes.

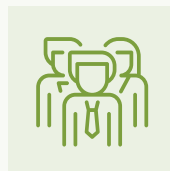
Izstrādāta Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģija 2021.–2027. gadam, ieviests zīmols “Naudasprasme”.

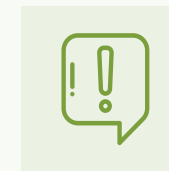
Faktiskie budžeta izpildes kopējie izdevumi bija 11 363 tūkst. eiro, kas ir par 10.3% mazāk nekā 2020. gadā.

Publicitātes apjoms medijos palielinājies par 20%.

Vidējais nodarbināto skaits bija 174.5 darbinieki.

Saņemti 5 trauksmes cēlēju iesniegumi, kas iesniedzēju ieskatā bija par iespējamiem vai faktiskiem pārkāpumiem finanšu un kapitāla tirgus sektorā, papildus atbilstoši FKTK noteikumu prasībām saņemti 9 trauksmes celšanas ziņojumi.

5.1. Ilgtspējas stratēģijas ieviešana

2021. gadā tika izstrādāta un apstiprināta FKTK ilgtspējas stratēģija, lai mērķtiecīgi veicinātu ilgtspējīga, stabila un droša Latvijas finanšu sektora attīstību un uzticamas un cieņpilnas attiecības ar sabiedrību, kā arī ieviestu sociāli atbildīgas organizācijas principus FKTK darbā. Ilgtspējīga attīstība ir viena no FKTK 2021. un 2022. gada prioritātēm.

FKTK kā finanšu sektora uzrauga loma ilgtspējīgas attīstības veicināšanā ir dialoga ar finanšu nozari uzturēšana, lai finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki savās darbības stratēģijās un produktos ieviestu ilgtspējas principus.

Kā finanšu sektora uzraugam FKTK jāizmanto tās rīcībā esošie uzraudzības rīki, lai nodrošinātu finanšu iestāžu sagatavotību un izturību pret visu veidu riskiem, t.sk. tiem, kuri saistīti ar klimata pārmaiņām. Uzmanība jāpievērš atbilstošu riska pārvaldības sistēmu izveidei un labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanai. Laikus identificēti riski un mērķtiecīga darbība to mazināšanai nodrošina pārdomātu lēmumu pieņemšanu un spēju elastīgi reaģēt pārmaiņu situācijā. Otrs būtisks aspekts, ko paredz FKTK ilgtspējas stratēģija, ir ilgtspējas aspektu integrēšana FKTK korporatīvajā pārvaldībā, kas paredz attīstīt iekļaujošu, inovatīvu un ekoeфекtīvu darba vidi un cilvēkkapitāla vērtības celšanu, kāpinot produktivitāti, kā arī pievērst pietiekamu uzmanību labbūtības aspektiem.

Līdztekus minētajam FKTK ilgtspējas stratēģijā būtiska loma paredzēta izpratnes veicināšanai par ilgtspējīgu finanšu nozīmi, rosinot sabiedrības paradumu maiņu un veicinot personisko finanšu pratību.

Lai īstenotu produktīvu sadarbību un dialogu ar finanšu nozari, sadarbības partneriem un sabiedrību, 2021. gadā FKTK bija ciešā dialogā ar banku sektoru un apdrošināšanas kompānijām, *LinkedIn* platformā izveidoja “Zaļo finanšu laboratoriju”, skaidroja esošo un plānoto normatīvo aktu būtību un piemērošanu, organizēja un piedalījās pasākumos par ilgtspējas tematiku, kā arī parakstīja finanšu sektora ilgtspējas veicināšanas sadarbības memorandu.

Būtisks FKTK ilgtspējas stratēģijas virziens ir ilgtspējas aspektu integrācija FKTK īstenotajā finanšu nozares uzraudzībā. Lai to paveiktu, 2021. gadā tika veikta banku pašnovērtējuma anketēšana.

FKTK iesaistījās ilgtspējīgas un konkurētspēju veicinošas regulatīvās vides veidošanā, piedaloties darba grupās par ilgtspēju (Starpiestāžu vadības darba grupa, EBI *Subgroup on Sustainable Finance*, EBI *SCARA Transparency Subgroup*, *Joint Committee Sub-Committee on Consumer Protection and Financial Innovation ESG Subgroup*, EAAPI *Sustainable Finance Project Group*, EVTI *Coordination Network on Sustainability*). Tika nodrošināta arī viedokļu sagatavošana par ES nākotnes regulējuma projektiem, aktualizēti FKTK “Kredītriska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”, apkopota un publiskota informācija par normatīvajiem aktiem ilgtspējas jomā FKTK tīmekļvietnē, kā arī sniegtas atbildes dažādās uzraudzības aptaujās.

Attīstot iekļaujošu, inovatīvu un ekofektīvu darba vidi, FKTK pārgāja uz zaļās elektrības lietošanu, ieviesa ilgtspējas standartus iepirkumos, kā arī samazināja CO₂ patēriņu (elektroauto, ventilācijas sistēmas uzlabošana, samazināts ūdens un biroja papīra patēriņš).

5.2. Objektīva, savlaicīga un skaidri saprotama komunikācija

Objektīva, savlaicīga un skaidri saprotama komunikācija dialoga formā ir viena no FKTK 2019.–2023. gada stratēģijas prioritātēm. 2021. gadā FKTK sabiedrībai nodrošināja plašu informācijas pieejamību tīmekļvietnē, operatīvu informācijas plūsmu par aktuālajiem jautājumiem ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, kā arī, veicinot finanšu pratību, īstenoja

vairākas aktivitātes šajā darbības jomā. Liela uzmanība komunikācijā tika pievērsta visu segmentu, bet īpaši kapitāla tirgus, attīstībai, Covid-19 pandēmijas ietekmes uz Latvijas finanšu sektoru analīzei un uz risku izvērtējumu balstītas pieejas stiprināšanai.

Ārējā komunikācija

2021. gadā FKTK Latvijas plašsaziņas līdzekļos tika minēta 4 258 reizes. Publicitātes apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 20%. Tas skaidrojams ar FKTK aktīvu darbību saistībā ar Latvijas finanšu un kapitāla tirgus attīstību, kā arī aktīvu komunikāciju par finanšu pratības jautājumiem.

Plašsaziņas līdzekļos atspoguļotā informācija liecina par vērā ņemamu FKTK darbības aktivizēšanos, īpaši pievēršoties finanšu pratības tematikai, t.sk. krāpniecisku finanšu pakalpojumu sniedzēju atpazīšanai, kapitāla tirgus un citu segmentu un jomu attīstības jautājumiem, kā arī dažādiem finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzības jautājumiem.

Pārskata gadā Komunikācijas un finanšu pratības daļa sagatavoja un izplatīja paziņojumus Latvijas un ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem par FKTK padomes pieņemtajiem lēmumiem, finanšu tirgus dalībnieku darbību, regulējošo prasību aktualitātēm, banku sektorā īstenotajām pārmaiņām, FKTK tirgus dalībniekiem piemērotajām sankcijām, normatīvo aktu izmaiņām un citām FKTK aktualitātēm. 2021. gadā tika sagatavotas un publiskotas infografikas par finanšu tirgus sektoru darbības rezultātiem, paveikto finanšu noziegumu apkarošanas jomā un ilgtspējas stratēģiju, kā arī par Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģiju un rezultātiem.

2021. gadā FKTK paplašināja komunikāciju digitālajos kanālos, attīstot jaunus satura formātus un stiprinot saziņu sociālajos tīklos. Turpināja augt FKTK sociālo tīklu kontu sekotāju skaits, un gada beigās FKTK *Twitter* kontam bija 3 040 sekotāju, bet *LinkedIn* – 3 620 sekotāju.

Pārskata gadā tika nodrošināti komentāri un skaidrojumi Latvijas un ārvalstu plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī organizētas regulāras FKTK vadības intervijas Latvijas plašsaziņas līdzekļos, tādējādi veicot plašu skaidrojošo darbu, kas pakāpeniski plašsaziņas līdzekļu vidē veicināja izpratnes maiņu par FKTK, tās veikto darbu finanšu sektora pārmaiņu veicināšanā, uz risku izvērtējumu balstītas pieejas ieviešanā, *FinTech* ekosistēmas izveidē un visu segmentu līdzsvarotas attīstības virzīšanā. Būtiska uzmanība tika pievērsta Latvijas iedzīvotāju informēšanai par investīciju krāpniekiem un pazīmēm, kā krāpniekus atpazīt.

Korporatīvā komunikācija

2021. gadā Komunikācijas un finanšu pratības daļas īstenotajā ārējā komunikācijā būtiska bija korporatīvā komunikācija, lai stiprinātu FKTK kā profesionālas uzraugošās iestādes un nozīmīga starpinstitucionāla partnera reputāciju, kā arī lai veicinātu dialogu ar tirgus dalībniekiem un to asociācijām un produktīvāku un efektīvāku sadarbību, mazinātu administratīvo slogu un nodrošinātu diskusijas par finanšu tirgus sektoru attīstības jautājumiem.

Pārskata gadā īpaša uzmanība tika pievērsta kapitāla tirgus attīstības jautājumiem. Janvārī notika Latvijas kapitāla tirgus forums 2021 “Šodienas lēmumi = nākotnes iespējas”, kurā FKTK iepazīstināja ar Latvijas kapitāla tirgus attīstības 10 soļu programmu, kopā ar Latvijas un ārvalstu ekspertiem diskutēja par kapitāla tirgus izaicinājumiem un turpmāk veicamajiem pasākumiem, kā arī iepazīnās ar pārējo Baltijas valstu pieredzi. Papildus minētajam FKTK iniciēja un kopā ar citām institūcijām rīkoja sešu diskusiju ciklu labākai korporatīvajai pārvaldībai un forumu, kurā tika pasniegtas jaundibinātās Latvijas Korporatīvās pārvaldības balvas.

Īpaša uzmanība publiskajā komunikācijā tika pievērsta tam, lai skaidrotu dažādus ar Covid-19 situācijas monitoringu saistītus jautājumus, izskaidrotu FKTK darba stila maiņu, kas vērsta uz to, lai FKTK kļūtu atvērtāka un uz dialogu vairāk vērsta institūcija, un informētu par pieejas maiņu attiecībā uz pārbaudēm, kā arī par integrāciju ar Latvijas Banku.

2021. gada nogalē FKTK veica viedokļu līderu un finanšu sektora jautājumus iesaistīto pušu pārstāvju aptauju, kurā piedalījās 37 personas no valsts iestādēm, privātajiem uzņēmumiem un nevalstiskajām organizācijām, sniedzot savu vērtējumu par FKTK darbu, komunikāciju un nākotnē veicamajiem uzdevumiem.

Aptaujas dalībnieki, raksturojot aktualitātes Latvijas finanšu sektorā, uzsvēruši četrus būtiskus virzienus:

- situācija pēc “kapitālā remonta”, kurā aktualizēta vajadzība ieviest uz risku vadību balstītu pārvaldības modeli. Vienlaikus tika akcentēta straujā *FinTech* sektora virzītā attīstība un vispārējā finanšu sektora digitalizācija;
- uzsvars uz vietējā kapitāla tirgus attīstību, kas ir prioritāte visām aptaujāto auditorijām. Tieši tā tiek uzlūkota kā Latvijas tautsaimniecības konkurētspējas uzlabošanas un attīstības galvenais virzītājspēks;
- ilgtspējas jautājumi – tēma, kas caurauž visu finanšu sektora darbības ietvaru.

Aptaujāto vidū vērojama vienprātība par būtiskām pārmaiņām FKTK darbībā, uzsvērta lēmumu pieņemšanas un struktūras maiņa, FKTK attieksmes un darba stila maiņa, kā arī līdzsvars starp finanšu sektora uzraudzību un attīstību, norādot, ka attīstības jomā veikti būtiski uzlabojumi.

Lielākā daļa aptaujas dalībnieku augstu novērtē pozitīvās pārmaiņas, kas raksturo FKTK vadības stilu. Īpaši uzsvērta iesaiste dialogā, orientācija uz attīstību, progresivitāte, profesionalitāte, caurredzamība, efektivitāte, kā arī spēja atšķirt būtisko no nebūtiskā.

FKTK publiskā komunikācija piecu ballu skalā novērtēta ar 4. Kopš 2016. gada vērtējums audzis par vienu balli.

Runājot par nākotnes perspektīvu, aptaujas dalībnieku atbildēs dominē viens atslēgvārds – attīstība, kas balstīta uz risku izvērtējumu, ir samērīga un finanšu sektora ilgtspēju veicinoša. Uzsvērta arī nepieciešamība uz sektora uzraudzības jautājumiem raudzīties caur konkurences prizmu, proti, citu valstu uzraugus un to īstenoto praksi uzlūkojot konkurences aspektā. Kā svarīgi darba virzieni papildus uzsvērti iedzīvotāju izglītošana un Latvijas reputācijas atjaunošana starptautiskajā finanšu sektorā.

Finanšu pratība

2021. gadā lielākā uzmanība finanšu pratības jomā tika pievērsta šādu uzdevumu īstenošanai:

- Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģijas 2021.–2027. gadam izstrādei;
- Finanšu pratības stratēģijas ieviešanas darba grupas darbības koordinēšanai;
- finanšu pratības zīmola izstrādei un ieviešanai;
- Covid-19 pandēmijas ietekmes uz iedzīvotāju finansiālo noturību monitorēšanai, kā arī spējas atpazīt finanšu krāpniekus veicināšanai.

2021. gada sākumā FKTK vadībā izveidotā Latvijas Finanšu pratības stratēģijas ieviešanas darba grupa pabeidza Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģijas 2021.–2027. gadam izstrādi. Tā publiski tika prezentēta 2021. gada martā, atklājot “Finanšu pratības nedēļu 2021”. Šīs nedēļas laikā tika organizēti dažādi informatīvi un izglītojoši pasākumi, kā arī publiskoti materiāli, kas ir vērtīgi instruments dažādu sabiedrības grupu finanšu pratības paaugstināšanai. Ievērojot ar Covid-19 pandēmijas izplatību saistītos ierobežojumus, pasākumi lielākoties notika tiešsaistē, un tas nodrošināja plašu sasniegto auditoriju. Lai sekmīgi ieviestu stratēģiju, sākot ar 2021. gadu, darba grupa izstrādāja pasākumu plānu konkrētajam gadam, nodrošinot precīzāku plānošanu, mērķtiecīgāku aktivitāšu īstenošanu un rezultātu sasniegšanu. Līdztekus minētajam FKTK nodrošināja darba grupas darba koordinēšanu un regulāru sanāksmju organizēšanu.

2021. gada sākumā tika ieviests finanšu pratības zīmols “Naudasprasme”, kas Latvijas iedzīvotājiem palīdz atpazīt kvalitatīvu un uzticamu saturu finanšu pratības jomā.

Pārskata gadā tika nodrošināta dalība OECD finanšu pratības ekspertu struktūras *International Network on Financial Education* (INFE) un EK Finanšu pratības darba grupas darbā. Šo organizāciju darbs galvenokārt bija vērsts uz finanšu pratības kompetenču standarta pārskatīšanu pieaugušajiem, Covid-19 pandēmijas ietekmes monitoringu, ilgtspējas jaūtājumiem un efektīvāku finanšu pratības palielināšanu dažādās sabiedrības grupās.

Covid-19 pandēmijas laikā lielākos izaicinājumus finanšu pratības jomā radīja finanšu krāpnieku aktivitātes ar mērķi izkrāpt iedzīvotājiem finanses un datus. FKTK regulāri informēja sabiedrību par krāpnieku darbībām un nelicencētiem pakalpojumu sniedzējiem. 2021. gadā tika izveidota tīmekļvietnes sadaļa, kā arī divi informatīvi materiāli, kā atpazīt krāpniekus un atbilstoši rīkoties. FKTK turpināja arī nodrošināt aktuālu saturu savas tīmekļvietnes sadaļā “Brīdinājumi”, kā arī sociālajos tīklos *Facebook* un *Twitter*.

FKTK arī pievērsa uzmanību iedzīvotāju finansiālajai noturībai krīzes laikā, kas kopumā bija apmierinoša. Covid-19 pandēmijas laikā iedzīvotāji samazināja savus tēriņus un kļuva piesardzīgāki aizņemoties. 2021. gadā augstās nenoteiktības un ierobežoto patēriņa iespēju ietekmē iekšzemes mājāsaimniecību noguldījumi salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 15.2%. Kāpums tika novērots arī valsts fondēto pensiju plānos (36.0%) un privāto pensiju plānos (19.7%).

Saskaņā ar likuma “Par Latvijas Banku” pārejas noteikumiem Latvijas Banka ar 2022. gada 1. janvāri pārņēma no FKTK uzdevuma – sabiedrības finanšu pratības un ekonomikas zināšanu apguves veicināšana – izpildi.

5.3. Starptautiskā sadarbība

Nozīmīgs un visaptverošs FKTK darbības virziens ir starptautiskā sadarbība. Tās ietvaros FKTK uztur regulārus ciešus kontaktus un aktīvi sadarbojas ar citu valstu uzraudzības (t.sk. NILLTPFN jomā), noregulējuma un aizsardzības sistēmu (garantiju fondi) iestādēm, kā arī ar Eiropas finanšu sektora uzraudzības un noregulējuma iestādēm.

Līdzīgi kā 2020. gadā arī 2021. gadā starptautiskās sadarbības aktivitātes lielā mērā ietekmēja Covid-19 pandēmija, nosakot nepieciešamību turpināt sadarbību galvenokārt digitālajā vidē un meklēt arvien jaunus risinājumus un iespējas sadarbības attīstībai un pielāgošanai jaunajiem apstākļiem.

FKTK galvenie starptautiskie partneri arī pārskata gadā bija citu valstu uzraudzības un noregulējuma iestādes un Eiropas finanšu uzraudzības iestādes (EBI, EAAPI, EVTI, ESRK), ar kurām tika nodrošināta regulāra sadarbība un informācijas apmaiņa, kā arī tika nodrošināta dalība VUM un VNM. FKTK arī sniedza atbalstu citām valsts pārvaldes iestādēm, dodot savu ieguldījumu Latvijas interešu pārstāvībā un viedokļu gatavošanā par finanšu tirgum būtiskiem jautājumiem, gan līdzdarbojoties ES Padomes, EK un OECD darba grupās, gan arī gatavojot informāciju par finanšu sektora regulējuma, uzraudzības un noregulējuma jautājumiem dažādiem ziņojumiem un pārskatiem par Latviju, piemēram, sadarbībai ar EK, OECD, SVF, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku, reitingu aģentūrām un citos formātos.

FKTK turpināja sadarbību, informācijas apmaiņu un Latvijas interešu pārstāvību arī Ziemeļu un Baltijas valstu sadarbības forumā, Eiropas Noguldījumu apdrošinātāju forumā, Eiropas Padomes *Moneyval* komitejā, kā arī Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu banku uzraugu grupā un Starptautiskajā Vērtspapīru komisiju organizācijā.

2021. gads bija ražīgs jaunu finanšu sektora ES līmeņa likumdošanas iniciatīvu jomā, kas tika aktīvi apspriestas arī starptautisko darba grupu un komiteju sanāksmēs, kurās FKTK pārstāvēja Latvijas intereses. 2021. gada 1. pusgadā EK publicēja direktīvas priekšlikumu korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas jomā¹³, gada vidū – četru priekšlikumu pakotni¹⁴ NILLTPFN jomā, direktīvas grozījumus par patēriņa kredītiem¹⁵, kā arī priekšlikumu ES zaļajām obligācijām¹⁶, septembra otrajā pusē – pārskatīto apdrošināšanas regulējumu un jaunu regulējuma priekšlikumu apdrošināšanas sektora atveseļošanai un noregulējumam¹⁷, oktobra beigās – t.s. banku pakotni¹⁸, kas paredz arī *Basel III* prasību ieviešanu, savukārt novembra beigās tika publicēta ES likumdošanas priekšlikumu pakotne KTS attīstības jomā¹⁹, kas paredz nodrošināt labāku piekļuvi datiem un pārskata noteikumus ieguldījumu un finanšu instrumentu tirgus jomā.

¹³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-counteracting-financing-terrorism_en

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_3242

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/european-green-bond-standard_en

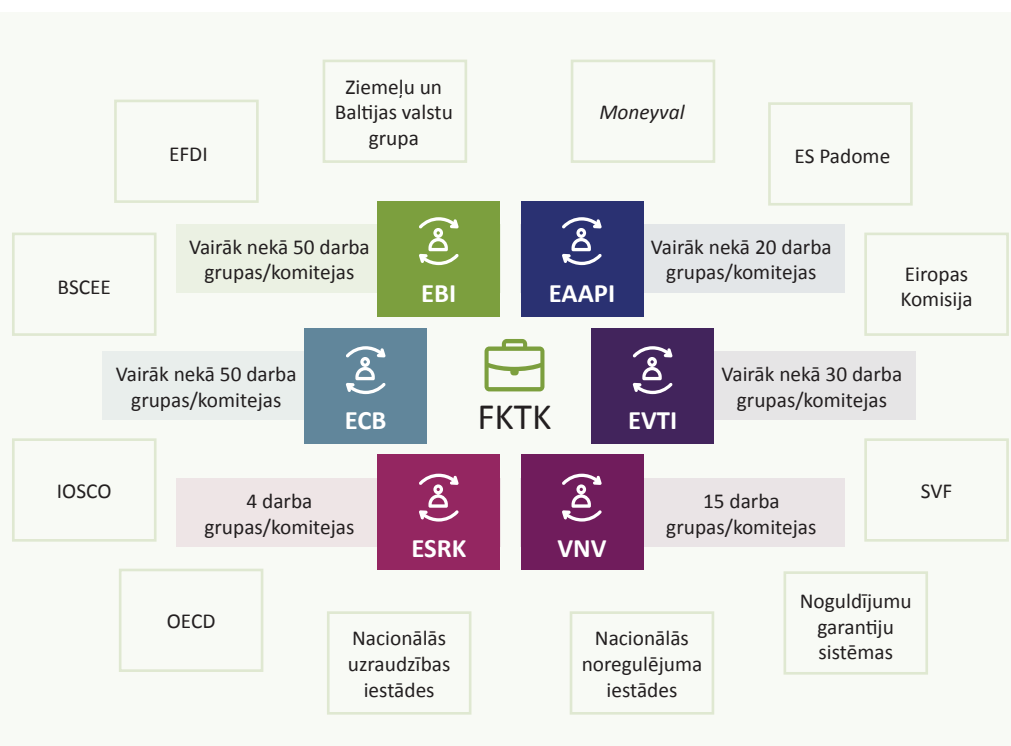
¹⁷ https://ec.europa.eu/info/publications/210922-solvency-2-communication_en

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/211027-banking-package_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/211125-capital-markets-union-package_en

2021. gadā starptautiskajos forumos joprojām liela uzmanība tika pievērsta arī atbalsta pasākumiem saistībā ar Covid-19 pandēmijas radīto problēmjaudājumu risināšanu, ilgtspējas un zaļo finanšu jautājumiem, kā arī digitālo finanšu jautājumiem, kas aktīvi tika risināti arī iepriekšējā gadā.

Papildus dalībai dažādās ES un starptautiskās iestādēs un organizācijās FKTK starptautisko sadarbību nodrošina arī, pamatojoties uz noslēgtajiem divpusējiem sadarbības un informācijas apmaiņas līgumiem ar citu valstu uzraudzības, aizsardzības sistēmu (garantiju fondi) un noregulējuma iestādēm. Nozīmīga loma pieredzes un informācijas apmaiņā ir arī sadarbībai ar uzraugu un noregulējuma kolēģijām.

10. attēls. FKTK pārstāvība finanšu sektora uzraudzības un noregulējuma iestāžu darba grupās un komitejās.

5.4. Profesionāls, atbildīgs un uz attīstību vērsts personāls

Liela nozīme FKTK stratēģisko mērķu sasniegšanā un iestādes tālākā attīstībā ir augsti izglītotam un profesionālam personālam.

Personāla skaitliskais sastāvs un pārmaiņas

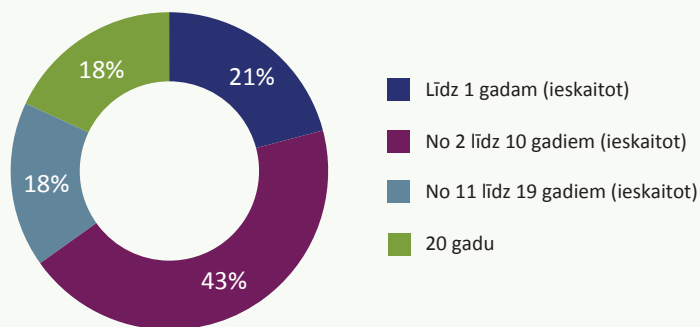
FKTK 2021. gadā turpināja īstenot personāla politikas pamatprincipus, jo iestādes attīstībai ir būtisks augsti kvalificēts un profesionāls personāls. Līdzīgi kā iepriekšējos gados FKTK turpināja veicināt personāla attīstību un profesionālo pilnveidi, kā arī efektīvu atlases procesu rezultātā piesaistīt kvalificētus un profesionālus darbiniekus. FKTK ir svarīgi veidot ilgstošas darba attiecības un nodrošināt darbiniekiem motivējošu un atbalstošu darba vidi.

11. attēls. FKTK darbinieku skaita pārmaiņas.

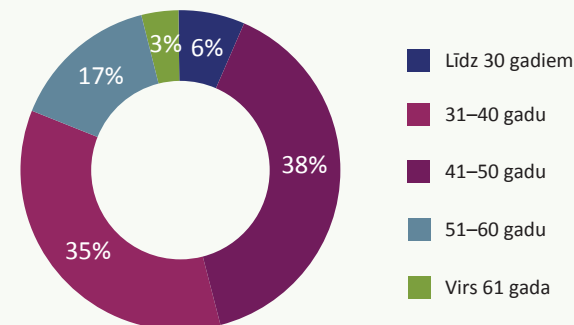
Personāla mainība 2021. gadā bija 18% (atbrīvoti 32 darbinieki un līdz 31. decembrim pieņemti darbā 27 darbinieki). Vidējais nodarbināto skaits, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos darbiniekus, 2021. gadā bija 174.5. 2021. gada 31. decembrī FKTK bija nodarbināti 175 darbinieki, no tiem 124 (71%) bija valsts amatpersonas un 51 (29%) – pārējie darbinieki. Visi FKTK darbinieki bija intelektuālā darba veicēji.

2021. gadā darba attiecībās ar FKTK līdz vienam gadam (ieskaitot) bija 36 darbinieki (21%), līdz 10 gadiem (ieskaitot) – 76 darbinieki (43%), no 11 līdz 19 gadiem (ieskaitot) – 31 darbinieki (18%), bet 20 gadu, t.i., no FKTK izveidošanas brīža 2001. gadā, – 32 darbinieki (18%).

12. attēls. FKTK personāls iestādē nostrādātā laika dalījumā.

Pārskata gadā 72% FKTK darbinieku bija sievietes (126) un 28% – vīrieši (49). Darbinieku vidējais vecums bija 35 gadi. Personāla vecumstruktūru raksturoja šādi rādītāji: līdz 30 gadiem – 11 darbinieki (6%), 31–40 gadu – 62 darbinieki (35%), 41–50 gadu – 67 darbinieki (38%), 51–60 gadu – 29 darbinieki (17%) un vecāki par 61 gadu – seši darbinieki (3%).

13. attēls. FKTK darbinieku vecumstruktūra.

Personāla kvalifikācijas paaugstināšana

Līdzīgi kā 2020. gadā arī 2021. gadā ar Covid-19 pandēmiju saistīto ierobežojumu dēļ darbinieki turpināja aktīvi izmantot attālināto mācību iespējas, un kopumā 68% FKTK darbinieku turpināja papildināt savas profesionālās zināšanas finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības un regulējuma jomās.

Būtiska uzmanība tika pievērsta FKTK iekšējo procesu attīstībai un efektivitātes paaugstināšanai, tāpēc 39% darbinieku, t.sk. struktūrvienību vadītāji, apguva projektu vadības pamatprincipus, praktisko darbnīcu laikā iegūtās zināšanas izmantojot FKTK projektu vadīšanā. Lai efektīvizētu tirgus dalībnieku licencēšanas procesu, dažādu FKTK ekspertu grupa, t.sk. struktūrvienību vadītāji, apguva dizaina domāšanas metodes, piemērojot tās praksē.

Vairāki FKTK darbinieki turpināja profesionālo zināšanu pilnveidi starptautiskajās profesionālās sertifikācijas programmās ICA.

Pārskata gadā FKTK turpināja rūpēties par darbinieku labbūtību, tāpēc tika organizētas mācības vadītājiem par komandas labbūtības uzturēšanu attālinātā darba apstākļos. Visiem darbiniekiem bija iespēja piedalīties tiešsaistes vebinārā par savstarpējām robežām, konfliktsituācijām un atgriezenisko saiti darba vidē, kā arī reizi nedēļā tiešsaistē piedalīties praktiskās labbūtības – jogas – nodarbībās.

FKTK darbinieku mācību plāna izpilde atbilda 87% no kopējā plānotā darbinieku profesionālās pilnveides mācību budžeta.

5.5. Risku pārvaldība

Risku pārvaldība FKTK ir vērsta uz tās misijas īstenošanu, ilgtspējīgu attīstību un stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu, veicinot uzlabojumus darba organizācijā un uzturot augstu darba izpildes efektivitāti un kvalitāti.

Risku pārvaldība ir FKTK korporatīvās pārvaldības sistēmas un līderības sastāvdaļa. Tas ir sistemātisks process, kas ietver risku identificēšanu, analīzi, izvērtēšanu, reaģēšanu uz riskiem, to uzraudzību un regulāru pārvērtēšanu ar mērķi laikus apzināt, attiecīgi novērtēt un efektīvi pārvaldīt riskus, kuri var negatīvi ietekmēt FKTK spēju sasniegt noteiktos mērķus un kvalitatīvi un efektīvi veikt normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, t.sk. piedalīties VUM funkciju izpildes nodrošināšanā.

FKTK padomes apstiprinātā "Risku vadības politika" nosaka risku vadības mērķus un pamatprincipus. Ievērojot tajā noteikto, izstrādāts detalizēts risku vadības procesa apraksts, saskaņā ar kuru tiek vadīti visu FKTK funkciju un tām atbilstošo procesu riski, kā arī ar projektiem visos organizācijas līmeņos saistītie riski, ievērojot risku vadības principus un risku pieļaujamo līmeni.

2021. gadā FKTK:

- turpināja koncentrēt uzmanību uz spēju saglabāt procesiem piemītošos atlikušos riskus pieņemamā līmenī;
- turpināja sākt darbu uz risku izvērtējumu balstītas kultūras ieviešanā;
- īpašu uzmanību pievērša ar Covid-19 infekcijas izplatību, attālināto darbu un darba vidi saistīto risku pārvaldīšanai, nodrošinot FKTK darbības nepārtrauktību.

Valstī izsludinātā ārkārtējā situācija un noteiktie ierobežojumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai, kā arī pārmaiņas FKTK darba organizācijā, ierobežojumu apstākļos darbu organizējot attālināti, nav negatīvi ietekmējušas tās darbību un FKTK ir spējusi nodrošināt savu funkciju un uzdevumu nepārtrauktu izpildi pilnā apmērā.

5.6. Saņemtie trauksmes cēlēju ziņojumi

Trauksmes cēlējs ziņojumu par iespējamiem vai faktiskiem pārkāpumiem var iesniegt FKTK atbilstoši Trauksmes celšanas likuma vai FKTK "Normatīvo noteikumu par kārtību, kādā persona var iesniegt un Finanšu un kapitāla tirgus komisija izskata ziņojumu par finanšu un kapitāla tirgu regulējošo normatīvo aktu iespējamiem vai faktiskiem pārkāpumiem" prasībām. Būtiskākā atšķirība starp šiem diviem dažādas hierarhijas normatīvajiem aktiem ir tā, ka personai, kura sniedz informāciju saskaņā ar Trauksmes celšanas likumu, iesniegums jānoformē tā, lai tam būtu juridisks spēks. Savukārt FKTK noteikumi ir izdoti uz dažādu finanšu un kapitāla tirgus sektoru regulējošo likuma normu pamata un paredz ziņot par konkrēta veida pārkāpumiem, tādējādi izpildot ES regulējošo normatīvo aktu prasības, un pieļauj ziņot arī e-pasta vēstules formā vai pat anonīmi (t.i., nav prasības par iesnieguma obligātu noformēšanu atbilstoši dokumentu sagatavošanas nosacījumiem).

Finanšu un kapitāla tirgus sektorā personas var sniegt ziņojumus par dažāda rakstura pārkāpumiem, piemēram, gan par FKTK licencētu tirgus dalībnieku, gan nelicencētu subjektu, kuru darbība sasaistāma ar Latviju, darbību, un var tikt ziņots gan par pārkāpumiem, kuru izdarīšanas rezultātā ir pārkāpti ārējie tiesību akti (piemēram, likums), gan par pārkāpumiem, kuri norāda uz trūkumiem licencēta tirgus dalībnieka iekšējās kontroles sistēmā.

2021. gadā FKTK tika saņemti pieci iesniegumi, kas atbilst Trauksmes celšanas likumā noteiktajām pazīmēm un kas iesniedzēju ieskatā bija par iespējamiem vai faktiskiem pārkāpumiem finanšu un kapitāla tirgus sektorā. Trijos gadījumos ziņojumi atbilstoši kompetencei tika pārsūtīti izskatīšanai citai institūcijai. Papildus 2021. gadā tika saņemti deviņi ziņojumi, kas atbilst FKTK noteikumos ietvertajām pazīmēm. Divos gadījumos ziņojumu izskatīšana turpinājās arī 2022. gadā.

Salīdzinājumā ar 2020. gadu, kad tika iesniegti 10 ziņojumi, 2021. gadā bija vērojams ziņojumu skaita pieaugums (14 ziņojumu). FKTK novēro augošu ieinteresētību ziņot par pārkāpumiem. Atsevišķos gadījumos iesniegtie ziņojumi neatbilst Trauksmes celšanas likumā vai FKTK noteikumos noteiktajām pazīmēm, tomēr, ja iesniedzējs tam piekrīt, tie tiek virzīti izskatīšanai iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā. Ziņojumu iesniegšanai personas aktīvi izmanto dažādus vispārējos saziņas veidus – centrālo FKTK e-pastu, pastu un e-adresi portālā Latvija.lv.

5.7. Iekšējais audits

Iekšējais audits ir neatkarīga FKTK funkcija, kuras uzdevums ir novērtēt un pilnveidot iekšējās kontroles, risku vadības un pārvaldības procesu efektivitāti. Iekšējā audita funkciju FKTK īsteno viens darbinieks – iekšējais auditors, kas darbojas tiešā FKTK padomes funkcionālajā pakļautībā.

Iekšējie auditi tiek veikti saskaņā ar Iekšējo auditoru institūta “Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem” un “Ētikas kodeksu”, kā arī saskaņā ar FKTK iekšējiem normatīvajiem aktiem “Iekšējā audita politika” un “Iekšējā audita veikšanas procedūra”. Iekšējā audita darbības atbilstību minētajiem standartiem reizi piecos gados vērtē kvalificēts ārējais novērtētājs. Pēdējais novērtējums tika pabeigts 2019. gadā, un tā rezultātā vērtētājs sniedza novērtējumu “Kopumā atbilst”.

Iekšējo auditu plānu iekšējais auditors sagatavo, ievērojot uz riskiem balstītu pieeju, ņemot vērā FKTK stratēģiskos mērķus un prioritātes, iekšējā audita darbības stratēģisko plānu un Eiropas centrālo banku sistēmas/VUM auditu programmu. 2021. gadā iekšējais auditors veica auditus licencēšanas jomā, sankciju un uzraudzības pasākumu piemērošanas jomā un informācijas tehnoloģiju drošības jomā.

Iekšējais auditors ir izveidojis un uztur audita ieteikumu ieviešanas uzraudzības sistēmu.

Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 27. panta prasībām FKTK finanšu pārskata revīziju veic neatkarīgi zvērināti revidenti. 2021. gada finanšu pārskata revīziju veica SIA “Baltic Audit”.

5.8. FKTK darbības finansiālais nodrošinājums

FKTK darbība pārskata gadā pilnībā tika finansēta no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumiem. FKTK savas darbības nodrošināšanas budžeta ietvaros pārskata gadā pārvaldīja arī NGF, AAF un NNF, kā arī administrēja finanšu stabilitātes nodevas iemaksu valsts budžetā un iemaksas VNF Eiropas līmenī. NGF un AAF, kā arī finanšu stabilitātes nodevas un VNF administrēšana tika veikta FKTK apstiprinātā budžeta ietvaros, un no šiem fondiem līdzekļi netika atskaitīti to administrēšanas nolūkiem FKTK labā.

FKTK 2021. gada faktiskais finansējums salīdzinājumā ar 2020. gadu samazinājās par 10.3%.

Pārskata gadā FKTK īpašu uzmanību pievērta banku aktīvu kvalitātei un kredītriska pārvaldībai, finanšu tehnoloģiju attīstībai un ar to saistītajiem riskiem, kibernetiskajai, ilgtspējas jautājumiem, kapitāla tirgus attīstībai, kā arī turpināja aktīvu dialogu ar finanšu nozares pārstāvjiem.

70% no FKTK darba resursiem 2021. gadā tika novirzīti finanšu tirgus uzraudzības funkcijai, savukārt klientu interešu aizsardzībai un NILLTPFN kontrolei – 12%, bet vadības un atbalsta funkcijai – 18%.

Pārskata gadā FKTK finansējums pilnībā tika plānots, ņemot vērā tirgus dalībnieku maksājumus. Tika paredzēts, ka 75.9% no visiem tirgus dalībnieku maksājumiem nodrošinās monetārās finanšu iestādes, 8.7% – finanšu instrumentu tirgus dalībnieki kopā ar privātajiem pensiju fondiem, bet 15.4% – apdrošināšanas tirgus dalībnieki. Taču saskaņā ar faktisko plāna izpildi monetārās finanšu iestādes finansējumu nodrošināja 106.4% apmērā no plānotā, tādējādi nodrošinot iemaksas FKTK budžetā 74.7% apmērā no kopējā tirgus dalībnieku finansējuma 2021. gadā.

	2020. gada budžeta faktiskā izpilde	2021. gada budžeta faktiskā izpilde	2021. gada budžets	2021. gada budžeta izpilde, %	Faktiskās budžeta izpildes īpatsvars 2021. gada kopsummā, %
IEŅĒMUMI (+)	12 668 470	11 363 821	11 430 334	99.4	100
FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS DALĪBNIKU MAKSĀJUMI	12 655 862	11 334 869	10 491 024	108.0	99.7
AR MONETĀRO FINANŠU IESTĀŽU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	9 631 053	8 469 266	7 960 624	106.4	74.5
Kredītiestāžu maksājumi	9 372 332	8 218 281	7 658 064		
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi	42 098	40 505	42 820		
Maksājumu iestāžu maksājumi	155 720	151 912	193 600		
Elektroniskās naudas iestāžu maksājumi	60 903	58 568	66 140		
AR FINANŠU INSTRUMENTU TIRGUS UN PRIVĀTO PENSIJU FONDU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	976 054	1 117 282	908 460	123.0	9.8
Finanšu instrumentu tirgus dalībnieku maksājumi	630 745	701 240	572 880		
Privāto pensiju fondu maksājumi	345 309	416 042	335 580		
AR APDROŠINĀŠANAS UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	2 048 755	1 748 321	1 621 940	107.8	15.4
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	530 110	459 927	423 420		
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	1 464 238	1 231 794	1 138 520		
Apdrošināšanas brokeru maksājumi	54 407	56 600	60 000		
CITI IEŅĒMUMI	12 608	28 952	15 000	193.0	0.3
FKTK RESURSI			924 310		

1. tabula. FKTK darbības finansiālais nodrošinājums 2020. un 2021. gadā, eiro (sākums).

	2020. gada budžeta faktiskā izpilde	2021. gada budžeta faktiskā izpilde	2021. gada budžets	2021. gada budžeta izpilde, %	Faktiskās budžeta izpildes īpatsvars 2021. gada kopsummā, %
IZDEVUMI (-)	10 783 332	11 192 221	11 430 334	97.9	100.0
Darba samaksa, pārējie maksājumi darbiniekiem, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	8 231 194	8 662 138	8 846 464	97.9	77.4
Darbinieku apdrošināšana	37 362	37 476	41 830	89.6	0.3
Personāla profesionālā pilnveide	67 830	92 162	105 000	87.8	0.8
Telekomunikācijas, sakari un informācija	160 641	139 288	150 500	92.6	1.2
Sabiedrības informēšana, iekšējā un ārējā komunikācija	113 719	52 524	52 300	100.4	0.5
Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi	945 564	950 191	867 224	109.6	8.5
Pakalpojumi uzraudzības nodrošināšanai	145 611	101 242	161 000	62.9	0.9
Starptautiskā sadarbība	796 791	899 387	982 016	91.6	8.0
Kapitālo ieguldījumu nolietojums/izslēgšana	233 124	237 433	224 000	106.0	2.1
Uzkrājumu atvaļinājumu atlīdzībām izmaiņas	36 444	4 776	-	-	-
Atgūtie izdevumi par iepriekšējiem periodiem	(22 791)	(28 423)	-	-	-
Negatīvie procenti par konta atlikumu	31 329	42 155	-	-	-
Kontu apkalpošanas izdevumi		1 093	-	-	-
Nodevas		719	-	-	-
Zaudējumi	6 514	60	-	-	-
REZULTĀTS	1 885 138	171 600	0		

1. tabula. FKTK darbības finansiālais nodrošinājums 2020. un 2021. gadā, eiro (turpinājums).

Faktiskie budžeta izpildes kopējie izdevumi 2021. gadā bija 11 192 tūkst. eiro (par 2.1% mazāk, nekā plānots; plānots – 11 430 tūkst. eiro). Budžeta izdevumu izpildi ietekmēja vairāki faktori, no kuriem būtiskākie bija pārmaiņas FKTK amata vietu sadalījumā, kā arī veiktie pasākumi iekšējo resursu izmantošanas un procesu efektivitātes stiprināšanai, t.sk. ieguldījumi informācijas tehnoloģiju risinājumos.

FKTK darbības nodrošinājuma lielākās izmaksas 2021. gadā veidoja izdevumi FKTK darbinieku atlīdzībām (77.4%).

Darba alga un tai pielīdzināmie maksājumi, t.sk.:	7 020 429
izmaksātās prēmijas	4 295
uzkrātās prēmijas	254 730
piemaksas	39 702
FKTK padomes atalgojums	294 985
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, t.sk.:	1 641 709
par FKTK padomes atalgojumu veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	69 455

2. tabula. FKTK darbinieku atlīdzību struktūra 2021. gadā, eiro.

2021. gadā FKTK pārstāvēja Latviju astoņās Eiropas un pasaules līmeņa finanšu tirgus uzraudzības un tās koordinācijas organizācijās, kurās dalības maksa bija par 8.69% lielāka nekā 2020. gadā.

	2020	2021	Izmaiņas 2021/2020
Maksājumi ES organizācijās	688 295	806 390	17%
Maksājumi starptautiskajās organizācijās	51 430	52 384	2%
Kopā	739 725	858 774	8.69%

3. tabula. FKTK dalības maksājumi ES un pasaules organizācijās 2020. un 2021. gadā, eiro.

Saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību un ierobežojumu noteikšanu samazinājās komandējumu, mācību, kā arī saimniecības kopējās izmaksas. Covid-19 pandēmijai nebija negatīvas ietekmes uz FKTK darbības nepārtrauktību.

Apstiprinātie FKTK 2021. gada finanšu pārskati, NGF un AAF 2021. gada finanšu pārskati un neatkarīga zvērināta revidenta ziņojumi par tiem pieejami FKTK tīmekļvietnē <https://www.fktk.lv/par-mums/gada-parskati/>.

Galvenie uzdevumi 2022. gadam

6.

FKTK padome noteikusi šādus prioritāros darbības virzienus 2022. gadam.

1. Efektīva, uz risku izvērtējumu balstīta un uz attīstību virzīta finanšu sektora uzraudzība

FKTK īpašu uzmanību pievērsīs aktīvu kvalitātei un kredītriska pārvaldībai, ar finanšu tehnoloģiju attīstību saistītajiem riskiem, kā arī kibernetiskajai drošībai un turpinās aktīvu dialogu ar finanšu nozares pārstāvjiem. FKTK redzeslokā būs banku stratēģijas, biznesa modeļu pelnītspējas, iekšējās pārvaldības un ilgtspējas jautājumi, kā arī tirgus dalībnieku iekšējās kontroles sistēmu darbība, definētā risku apetīte un spēja pārvaldīt riskus, ko tie uzņēmušies.

Joprojām uzmanības lokā būs Covid-19 pandēmijas ietekmes monitorings.

Turpināsies Latvijas finanšu sektora regulatīvās vides pilnveidošana, ņemot vērā:

- ES direktīvas, regulas un vadlīnijas, kā arī labāko starptautisko praksi;
- izaicinājumus, ko rada straujā dažādu inovatīvu risinājumu ienākšana tirgū paralēli tradicionālajiem finanšu pakalpojumiem;
- inovatīvo risinājumu dinamisko attīstību un ar tiem saistītos riskus.

Vienlaikus FKTK nodrošinās attīstības, jaunu ideju un regulējuma līdzsvaru, saglabājot samērīgas atbilstības, nacionālās drošības un kibernetiskās drošības prasības.

Būtiska loma FKTK 2022. gadā veicamo uzdevumu izpildē būs līdzdalībai VUM, VNM un ECB iniciēto pasākumu īstenošanā, kā arī informācijas apritē, ko nosaka FKTK kā Latvijas Republikas pārstāves dalība citās starptautiskajās (ES) finanšu nozares uzraugošās institūcijās – EBI, EVTI, EAAP u.c.

2. Uz risku izvērtējumu balstīta pieeja NILLTPFN jomā

FKTK turpinās stiprināt uz risku izvērtējumu balstītu pieeju gan attiecībā uz FKTK veiktajiem uzraudzības pasākumiem, gan attiecībā uz tirgus dalībnieku pieeju risku pārvaldības jomai. Uz risku izvērtējumu balstītas uzraudzības stiprināšanas jomā plānots turpināt attīstīt datu analīzi, pilnveidot informācijas tehnoloģiju risinājumus, darbinieku zināšanas un prasmes un pārņemt labāko starptautisko uzraudzības praksi. Savukārt tirgus dalībnieku uz risku izvērtējumu balstītas pieejas stiprināšanas jomā plānots turpināt aktīvu dialogu ar tirgus dalībniekiem, gan organizējot mācības un diskusijas, gan arī sniedzot skaidrojumus.

3. Digitalizācija un inovācijas

Nemot vērā straujo uz tehnoloģijām balstītās finanšu inovāciju vides attīstību, FKTK sadarbībā ar citām institūcijām īstēnos pasākumus, lai radītu finanšu tehnoloģijām draudzīgu vidi, kas savukārt veicinātu inovatīvus finanšu pakalpojumus Latvijā un piesaistītu jaunus uzņēmumus šo pakalpojumu sniegšanai. Vienlaikus uzmanība tiks pievērsta arī inovatīvu uzraudzības tehnoloģiju attīstībai.

4. Ilgtspēja

Ilgtspējīga, sociāli atbildīga un labi pārvaldīta finanšu nozare ir Eiropas zaļā kursa virzītājspēks, un FKTK kā finanšu sektora uzraugs gaida, ka finanšu iestādes preventīvi ilgtspējas virzienu integrēs savās darbības stratēģijās. Nākotnes klients ļoti augstu vērtēs ilgtspējīgu, sociāli atbildīgu un zaļi domājošu finanšu nozari. FKTK lielākais izaicinājums ir šodien paredzēt nākamo paaudžu gaidas un atbilstoši rīkoties, veidojot klimatneitrālu tautsaimniecību. FKTK turpinās darbu pie 2021. gadā apstiprinātās ilgtspējas stratēģijas ieviešanas.

5. Kapitāla tirgus attīstība un ieguldījumu kultūras veicināšana

Lai attīstītu Latvijas kapitāla tirgu un izmantotu tā potenciālu, FKTK aktīvi turpinās uzsākt darbu, lai ieviestu 10 soļu programmu Latvijas kapitāla tirgus attīstībai.

6. FKTK integrācija Latvijas Bankā

2021. gada 23. septembrī Latvijas Republikas Saeima pieņēma jauno Latvijas Bankas likumu, kas nosaka Latvijas Bankas un FKTK integrāciju vienā institūcijā ar 2023. gada 1. janvāri.

Latvijas Banka un FKTK jau 2021. gadā vairākus mēnešus (Saeimai konceptuāli atbalstot integrācijas ideju) īstenoja priekšdarbus, lai integrācijas process būtu rūpīgi pārdomāts, sekmīgs, kā arī sabiedrības un finanšu nozares interesēm atbilstošs. Šis process, cieši sadarbojoties Latvijas Bankas un FKTK darbiniekiem, 2022. gadā turpināsies vēl aktīvāk, lai paveiktu visus priekšdarbus un apvienotā institūcija 2023. gada 1. janvārī sāktu darbu, nodrošinot profesionālu un efektīvu Latvijas Bankas un FKTK funkciju īstenošanu.

